

BULLETIN ÚZEI

č. 8/2008

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

DŮSLEDKY REFORMY SZP A NÁVRHŮ EVROPSKÉ KOMISE KE „KONTROLE FUNKČNOSTI REFORMY SZP“ (HEALTH CHECK) Z POZIC RAKOUSKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ¹

Obsah

Předmluva	1
Shrnutí.....	2
Úvod	5
1 Návrhy komise v rámci Health Checku	6
2 Diskuse k výsledkům dotazníkového šetření	6
3 Modelové propočty za jednotlivé podniky	8
3.1 Metoda	8
3.2 Výsledky modelových propočtů	12
3.3 Diskuse k podnikovým modelovým propočtům.....	29

¹ Zkrácený překlad studie Spolkového ústavu agrární ekonomiky ve Vídni: Kirner, L., Tribl, Ch. „Auswirkungen der GAP-Reform und der Vorschläge zum Health Check auf die österreichische Landwirtschaft“.

Předmluva

Jedním z témat výzkumu Spolkového ústavu zemědělské ekonomiky (AWI) ve Vídni je hodnocení agrárně-politických opatření v zemědělství s cílem analyzovat možné důsledky připravovaných, resp. přijatých usnesení pro potřeby rakouského Spolkového ministerstva zemědělství a lesního hospodářství, životního prostředí a vodního hospodářství (dále spolkové MZe) a pro jiné instituce. Na pozadí reformy SZP EU byly podle ředitele dr. H. Pfingstnera zpracovány četné studie posuzující možné důsledky plánovaných opatření na rakouské zemědělství. Výtah ze studie AWI zpracované na základě zakázky spolkového MZe kvantifikuje především ekonomické změny, k nimž došlo v zemědělských podnicích po realizaci reformy SZP z roku 2003. Zvláštní pozornost je věnována důsledkům jednotlivých opatření reformy SZP na podniky fyzických osob (PFO), na vymezené typy podniků, na podniky hospodařící v různých regionech apod. Dále jsou prezentovány modelové propočty charakterizující možné důsledky různých variant agrárně-politických scénářů v rámci tzv. „kontroly finančního zdraví SZP“ (Health Check EU).

V souvislosti s předloženými návrhy Komise k funkčnosti SZP a s posouzením důsledků reformy na rakouské zemědělství byla L. Kirnerem a Ch. Tribblem (oba AWI) zpracována poměrně rozsáhlá dopadová studie. Následující výtah kromě úvodní části představuje návrhy Komise předložené v rámci Health Checku, diskusi k výsledkům dotazníkového šetření a kompletně prezentuje modelové propočty za jednotlivé podniky různého výrobního zaměření. Do výtahu ze studie nebyly z úsporných důvodů zahrnuty teoretické úvahy k metodě dotazníkového šetření a detailní popis optimalizačního modelu.

Přínos předkládaného výtahu z rakouské studie nutno především spatřovat v metodologické oblasti, tj. v praktickém využití modelových postupů pro verifikaci předkládaných návrhů k reformě SZP. Je zřejmé, že studie pracuje s původním návrhem Komise k Health Checku z listopadu 2007 a že mezitím byl tento návrh v mnohém pozměněn, zejména z hlediska míry krácení přímých plateb. Výtah ze studie prezentujeme proto, že detailní uvádění popisu metodického aparátu je natolik instruktivní, že s jeho pomocí lze velmi rychle kvantifikovat dopady nově přijímaných reformních návrhů na ekonomiku různě specializovaných podniků, tj. aktuálně reagovat na různé varianty agrární politiky.

Závěrem předmluvy bych chtěl poděkovat řediteli dr. H. Pfingstnerovi (AWI Vídeň), že nám bylo umožněno se s touto velmi užitečnou informací seznámit krátce po jejím vydání.

Ing. V. Bašek, CSc.
ředitel ÚZEI

Shrnutí

SZP byla v roce 2003 zásadně reformována, od roku 2008 lze očekávat adaptaci SZP na přijatá opatření EK v rámci Health Checku. V rámci prověrky reformy SZP z roku 2003 se hodnotí nástroje agrární politiky z roku 2003, konkrétně opatření směřující k odpojení (decouplingu) plateb, modulaci a cross compliance. Vedle snahy o zjednodušení regulace podnikových plateb se diskutuje mj. o dalším odpojování přímých plateb a o jejich krácení v rámci modulace.

Kromě analýzy důsledků zavedení historického, částečně odpojeného modelu podnikových plateb v Rakousku je rovněž snahou ověřit implementaci regionálního modelu (s úplným nebo částečným odpojením plateb) a její důsledky pro podniky s určitými strukturálními charakteristikami a v konkrétních regionech. Všechny scénáře realizace reformy SZP se kromě současné úrovně modulace ve výši 5 % porovnávají alternativně s 13% modulací. Sledují se následující scénáře:

Základní scénář popisuje průměrnou situaci před reformou SZP z roku 2003. Pomocí scénáře „Reforma SZP, model plateb na farmu je analyzována rakouská implementace systému tzv. „jednotné platby na farmu“. S ní se porovnávají dva alternativní scénáře v rámci Health Checku: plně odpojená regionální platba a regionální platba ve vazbě s premií na krávy bez tržní produkce mléka (KBTPM). Použitými metodami jsou písemná dotazníková šetření u farmářů, modelové propočty na základě optimalizačního podnikového modelu a lineární plánovací modely na bázi typických podniků.

Dotazníkové šetření v písemné podobě

Dotazníkové šetření je založeno na odpovědích 1 114 farmářů s výrobním zaměřením na chov mléčného skotu, chov KBTPM a na podniky specializované na tržní plodiny (něm. Marktfruchtbetrieb). Jedním z výsledků šetření je konstatování, že z pohledu farmářů se v důsledku reformy SZP z roku 2003 zvýšily administrativní náklady. Tento poznatek je zdůvodnitelný z mnoha příčin. Za prvé, zavedení povinné vazby Cross Compliance vyžaduje u mnoha podniků ještě přizpůsobení. Za druhé, markantní změny systému v souvislosti se zavedením platebních nároků přispěly k dalšímu růstu administrativních nákladů. Nutno vycházet i z toho, že tato náročnost povede zejména na počátku reformy k potížím, které se v průběhu času mohou výrazně zmírnit. Překvapivé bylo hodnocení většiny farmářů, že se důchod ze zemědělství a lesního hospodářství v důsledku reformy snížil. Toto hodnocení nelze empiricky doložit, protože podle rakouské „Zelené zprávy“ se příjmy ze zemědělství a lesního hospodářství v Rakousku meziročně zvýšily v roce 2006 v průměru o 10 %. Podle údajů respondentů se v důsledku změn reformy SZP o něco snížila spotřeba hnojiv a přípravků ochrany rostlin a také rozsah ploch obilovin. Šetření k vývoji pachtovného po reformě SZP vykazovala u jednotlivých respondentů značné odchylky.

Respondenti z podniků s chovem mléčného skotu se přihlašovali velkou většinou k prolongaci systému mléčných kvót. Zhruba třetina chovatelů krav bez tržní produkce mléka uvedla, že bez vázané platby bude nezbytné se chovu KBTPM vzdát. Velká většina podniků se zaměřením na tržní plodiny si chce i po nedávné reformě SOT cukru zachovat i pro rok 2008 svou cukerní kvótu.

Modelové výpočty

Modelové výpočty používají jako rozhodující kritérium pro hodnocení agrárně politických variant tzv. „celopodnikový standardní příspěvek na úhradu (StPÚ)“, užívaný při jinak nezměněných fixních nákladech jako indikátor důchodových změn. Podstatný pro interpretaci výsledků je zvolený časový interval pro stanovení cen zemědělských výrobců pro

období před reformou SZP (2002-2004) a po reformě SZP (2005 – srpen 2007). Zejména u mléka a tržních plodin ovlivňuje zvolený časový interval výsledek po reformě SZP v porovnání se situací před reformou. Modelové propočty vyhodnocují na jedné straně výsledky podniku před a po reformě SZP a na druhé straně analyzují důsledky možných opatření v rámci Health Checku. Zásadně se přitom přistoupilo k přestavbě modelu podnikových plateb na regionální model s jednotnou platbou na plochu. Pro důsledky změn modelu podnikových plateb je přitom podstatné, jak jsou jednotné platby na plochu členěny. V této práci se rozlišují platby na ornou půdu, na TTP a extenzivní louky a pastviny.

Podnikový optimalizační model

Pro kvantifikaci ekonomických dopadů reformy SZP 2003 na rakouské zemědělské podniky a evaluaci důsledků různých variant podnikových plateb v rámci Health Checku, byl příslušně upraven podnikový optimalizační model FAMOS (Schmid 2004). Databázi tvoří téměř 2000 podniků zahrnutých do sítě testovacích podniků, dobrovolně vedoucích účetnictví. Podniková data byla doplněna o údaje šetřené v rámci národní sítě FADN a o data ze strukturálního šetření z roku 1999.

Model maximalizuje celopodnikový roční standardní příspěvek na úhradu (StPÚ), sestávající z tržeb za rostlinné a živočišné produkty, variabilních nákladů na produkci a z přímých plateb (vázané platby, platby v rámci programu ÖPUL, vyrovnávací příspěvek a platba na farmu)². Rozhodovací možnosti podniku jsou dány způsoby využívání půdy, volbou pěstovaných plodin a chovaných hospodářských zvířat, managementem a způsobem hospodaření a účastí na podpůrných programech.

Ze základního časového období je vypočítána průměrná referenční plocha 31,2 ha a platební nárok v průměrné výši 265,9 EUR/ha. Proti základnímu scénáři je střední hodnota změny celopodnikového StPÚ za všechny scénáře reformy SZP kladná. Největší průměrná míra změny se jeví u modelu plně odpojené regionální platby (+7,9 % ve srovnání se základním scénářem při 5% modulaci, resp. +7,2 % při 13% modulaci).

Jako důsledek rakouské implementace jednotné platby na farmu (historický model) se v průměru zvyšují celopodnikové StPÚ o 7,6 % (resp. 6,9 % při modulaci 13 %) ve srovnání se základním scénářem. Silný dopad má zde zavedení prémie za mléko, přičemž u pícinářských podniků je průměrné zvýšení celopodnikového StPÚ ve srovnání s ostatními výrobními zaměřeními podniků relativně vysoké (+10,9 %, resp. +10,3 %). Na regionální úrovni dochází k relativně vysoké průměrné míře růstu celopodnikového StPÚ u podniků hospodařících v horských oblastech; relativně nízké míry růstu StPÚ se týkají podniků hospodařících v rovinatých oblastech, resp. v severovýchodní plošině a pahorkatině.

Při komparaci historického modelu (aplikovaného v Rakousku) v systému jednotné platby na farmu s plně odpojeným regionálním modelem se ukazuje, že pokud nebereme zřetel na pícinářské podniky (resp. podniky s mléčnými kvótami), všem ostatním výrobním zaměření (resp. podnikům bez mléčných kvót) z uplatnění regionálního modelu plynou v průměru výhody. Zatímco pro podniky střední velikosti nevede regionální model v průměru k žádné změně v celopodnikovém StPÚ, pro menší a větší podniky znamená regionální model zvýšení StPÚ. Na rozdíl od podniků v horských oblastech vykazují podniky hospodařící v rovinatých oblastech při uplatnění regionálního modelu lepší výsledky.

² *Z něm. gekoppelte Zahlungen, ÖPUL-Zahlungen, Ausgleichszulage und Betriebsprämie. ÖPUL (Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten extensiven und natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft = Rakouský program ekologického a extenzivního zemědělství, šetřícího životní prostředí).*

Regionální model s vázanou prémie na KBTPM vede pouze v podnicích s lesním hospodářstvím k určitému nadlepšení výsledku ve srovnání s historickým modelem. Ve všech hlavních produkčních oblastech, resp. podnicích ale dochází v průměru k mírně horšímu postavení.

Výpočty za jednotlivé podniky

Modelové výpočty za jednotlivé podniky vycházejí z koncepce typizace podniků umožňující analýzu na podnikové úrovni, vykazující relativně vysokou obecnou platnost. Výpočty umožňují výpovědi za typické podniky určitého výrobního zaměření za předpokladu, že v praxi převládá obdobné vybavení faktory a výrobními technologiemi. Podle těchto propočtů se ekonomika v rakouském zemědělství vyvíjí po realizaci reformy SZP z roku 2003 v jednotlivých sledovaných typech podniků velmi rozdílně, přičemž jen určitou část změn lze vysvětlit opatřeními reformy SZP. Nejpriznivěji se jeví vývoj u podniků se zaměřením na produkci mléka a výkrm skotu. Zlepšení v těchto obou typech bylo ovlivněno přijatými změnami v nástrojích SZP, tj. zavedením prémie za mléko nebo růstem cen u skotu v důsledku nižší nabídky způsobené odpojením prémie vyplácených na skot. Podniky s chovem KBTPM jen velmi málo profitují z reformy SZP, musely se vyrovnat s určitými ztrátami na důchodech v důsledku krácení prostředků na nový program ochrany životního prostředí. Důsledky reformy SZP pro podniky zaměřené na chov prasat byly rovněž nepodstatné, změny celopodnikového StPÚ jsou způsobovány cenovým kolísáním. Podniky rostlinné výroby zaměřené na pěstování cukrovky zaznamenaly v důsledku cukerní reformy výrazné ztráty na důchodech. Pokud bude cenový vývoj pokračovat dlouhodobě ve shodě s rokem 2007, mohly by být tyto nevýhody kompenzovány zlepšením ekonomických výsledků u plodin sklizených kombajnem. Totéž platí pro podniky rostlinné výroby bez cukrovky, přičemž již při pomalém růstu cen (bez důsledků vyvolaných reformou v odvětví cukru) lze v těchto podnicích dosáhnout výsledků jako před reformou.

Podle předložených výpočtů přechod od modelu plateb na farmu na zde aplikovaný regionální model povede jen k nevýznamnému zvýšení důchodu u podniků s chovem prasat, u podniků rostlinné výroby bez cukrovky a podniků s chovem KBTPM při odpovídající dostupnosti průměrně výnosných TTP. Všeobecně platí, že podniky rostlinné výroby hospodařící na orné půdě bez cukrovky a podniky zaměřené na chov skotu při odpovídajícím vybavení krmnými plochami a nízké hustotě skotu profitují z jednotné platby na plochu. Největší ztráty zaznamenaly podniky specializované na výkrm skotu, protože v rámci platby na farmu se vyplácená zvláštní prémie na býky zředila přepočtem na celkovou plochu regionu. Podobně tomu bylo u podniků specializovaných na chov dojníc s vysokou vybaveností mléčnými kvótami v přepočtu na zemědělskou půdu a podniků se zaměřením na tržní plodiny s vysokým podílem cukrovky na orné půdě. Ukazuje se, že regionální model s vázanou prémie na KBTPM by výrazně zlepšil výši platby a tím i ekonomiku podniků se zaměřením na KBTPM ve srovnání s úplným odpojením platby. Dopady případné další modulace závisí na objemu plateb a mají na menší podniky menší vliv, protože se vychází z toho, že i při zvýšení sazby modulace zůstává zachována limitní hranice 5 000 EUR. Větší krácení plateb by mohly v rámci modelu podnikových plateb očekávat podniky specializované na výkrm skotu a na tržní plodiny. Zrušení povinného uvádění půdy do klidu nabízí podnikům hospodařícím na orné půdě možnost dosažení výrazně lepšího hospodářského výsledku. Rozsah možného dopadu je také závislý na vývoji cen rostlinných komodit.

Úvod

Reforma SZP z roku 2003 a její implementace v Rakousku v roce 2005 jsou zřetelným předělem v působení agrárně politických nástrojů vymezujících rozhodovací proces o objemu produkce. Stimulační podněty pro zemědělskou produkci mají vycházet více z konkrétní situace na agrárním trhu (tj. z vývoje nabídky a poptávky), než z agrárně politických nástrojů, a tím také přispívat ke zlepšení konkurenceschopnosti agrárního sektoru. Nejvýznamnějšími opatřeními reformy jsou:

- odpojení přímých plateb od produkce zavedením režimu plateb na farmu,
- poskytování plateb ve vazbě na podmínku, že půda je obhospodařována podle zásad správné zemědělské a ekologické praxe (cross compliance) a
- modulace, tedy krácení přímých plateb a jejich přesunutí z 1. do 2. pilíře (Rada EU 2003).

Rakousko zvolilo tzv. „historický model“. Znamená to, že na základě plateb, které byly zemědělcům poskytovány v období 2000 až 2002 a na základě „referenční plochy“ obhospodařované půdy v tomto časovém intervalu (plochy jmenovitě určených plodin na orné půdě a TTP) se vypočítávají individuálně pro každý podnik platební nároky. Tyto historické platební nároky spočívají na individuálních referenčních částkách, které jsou každoročně – po vynásobení skutečně obhospodařovanou plochou po zavedení reformy SZP oprávněnou plochou a představují platbu na podnik. Členské státy EU měly dále možnost určitý objem přímých plateb nadále vázat na produkci. Úplné odpojení přímých plateb nebylo v Rakousku politicky průchodné, přičemž 100 % platby na KBTPM a 40 % jatečních prémie u dospělého skotu a 100 % jatečních prémie pro mladý skot zůstává nadále ve formě neodpojené platby.

V roce 2005 došlo k reformě SOT u cukru, v dalších letech byly mj. sníženy platby za cukr, resp. za cukrovku (Rada EU 2005). V prosinci 2005 byl schválen rozpočet EU na období 2007 až 2013, čímž byly také schváleny prostředky určené na podporu zemědělství pro dané období. Na základě směrnice pro „Rozvoj venkova“ mohly členské státy předkládat komisi EU ke schválení programy rozvoje venkova. V rakouském „Programu rozvoje venkova na období 2007-2013“ (tzv. „Grüner Pakt“) byl snížen objem prostředků na environmentální program ÖPUL o zhruba 15 %, vyrovnávací příspěvek ve prospěch LFA zůstal zachován a byly výrazně navýšeny investiční podpory.

V roce 2008 probíhá hodnocení reformy SZP z roku 2003 v rámci tzv. kontroly zdravotního stavu reformy (Health Check). Sdělení Komise Radě EU z 20. listopadu 2007 obsahuje stěžejní body k Health Checku. Kromě jiného komise navrhuje v rámci rozvoje SZP další odpojování plateb, zjednodušení modelu plateb na farmu, rozšíření modulace a zrušení systému uvádění půdy do klidu.

Určitou alternativní variantu pro zjednodušení modelu plateb na farmu představuje tzv. „regionální model“. Pro konkrétní region (např. pro celé Rakousko) jsou z objemu přímých plateb a výměry ploch orné půdy a TTP vypočteny platební nároky. Tyto částky představující platební nároky odvozené z regionálních referenčních částek jsou pak pro všechny podniky daného regionu shodné a jsou v závislosti na skutečné výměře orné půdy a TTP konkrétního zemědělského podniku započteny do regionální platby (ekvivalent k platbě na podnik na základě historického modelu). U regionálního modelu existuje stejně jako u historického modelu nadále možnost určité přímé platby vázat na produkci.

Historický model plateb na farmu znamená, že zemědělci, kteří za určité produkční aktivity dostávali v období 2000-2002 platby, tyto platby při plnění podmínek řádné zemědělské praxe budou nadále dostávat, pokud bude systém plateb na farmu existovat. Na

základě regionálního modelu naproti tomu existují platební nároky i pro zemědělce, kteří v základním období platby nedostávali. Obě varianty tedy implikují rozdílné rozdělení přímých plateb mezi zemědělce, přičemž není předmětem této studie posuzovat, které rozdělení je „vhodnější“.

Studie má představit důsledky úplné implementace reformy z roku 2003 a zároveň také popsat důsledky adaptačních strategií diskutovaných v rámci Health Checku na rakouské zemědělství. V popředí stojí otázka, jak se implementace regionálního modelu v protikladu s v Rakousku zavedeným historickým modelem podnikové platby promítne do podniků s určitými strukturálními charakteristikami a hospodařících v různých regionech. Dále mají být analyzovány důsledky dalších sazeb modulace. Kromě modelových propočtů s kvantifikovanými výstupy jsou ve studii šetřena a analyzována hodnocení rakouských zemědělců související s posuzováním přijímaných agrárně politických opatření v rámci SZP.

1 Návrhy komise v rámci Health Checku

Ve Sdělení komise Radě a Evropskému parlamentu z 20. listopadu 2007 se uvádí výčet přípravných opatření na Health Check. Stěžejními relevantními body pro další výpočty jsou:

- Zjednodušení pravidel podnikových plateb: Komise navrhuje, aby členské státy upravily svůj zvolený model plateb na období 2009 -2013 na jednotné sazby. Tento návrh je zdůvodněn tím, že v průběhu času byla do regulace podnikových plateb zahrnuta další odvětví a systém by se měl zjednodušit.
- K problému částečně vázaných (neodpojených) podpor: je zásadně doporučováno dále pokračovat v odpojování plateb. Komise konstatuje, že částečně vázané platby budou moci být dále užity jen tehdy, pokud mají pro určité výroby resp. regiony z ekonomického a/nebo ekologického hlediska zřejmý význam (jako příklad se uvádí prémie na KBTPM).
- Zrušení závazku uvádět půdy do klidu (set-aside): z pohledu EK hovoří predikce nabídky a poptávky po tržních plodinách pro to, aby plochy, které nejsou v současné době v rámci povinného uvádění půdy do klidu obdělávány, byly opět produkčně využity. Při zrušení tohoto závazku jsou nezbytná dlouhodobá opatření garantující zachování ekologického efektu, který stávající pravidla přinesla.
- Komise navrhuje zvýšení povinné modulace a další posílení 2. pilíře SZP. Mohla by k tomu přispět další modulace ve výši 2 % ročně v časovém horizontu 2010-2013. Modulace by se tím celkově zvýšila o 8 p. b. na 13 % celkem.

Další návrhy k Health Checku směřují k hlubší cílené orientaci pravidel cross-compliance, k maximálním a minimálním sazbám plateb z 1. pilíře, k intervenčním pravidlům a řízení nabídky např. u obilovin, k případnému zrušení mléčných kvót, k problematice managementu rizika, dále k novým výzvám ke změně klimatu, bioenergiím, vodnímu hospodářství, k problému druhové diverzity a také k záležitostem souvisejícím s finančním rámcem.

2 Diskuse k výsledkům dotazníkového šetření

Výsledky se opírají o statisticky reprezentativní výběrový soubor. Tato studie zahrnuje pouze ta hodnocení farmářů, která jsou z hlediska reformy SZP relevantní. Stojí za povšimnutí, že mezi respondenty za podniky s chovem mléčného skotu a podniky se zaměřením na tržní plodiny v šetření přibývá žen, jako vedoucích větších podniků.

Respondenti se shodují v názoru, že v důsledku reformy SZP 2003 se zvýšila administrativní náročnost v souvislosti s přípravou žádosti o podpory. Souhlas s tímto

konstatováním vyjádřilo 60 % až 80 % respondentů, v závislosti na výrobním zaměření podniku. Pro toto konstatování mohou být směřodatné mnohé důvody, zejména pak zavedení povinné vazby podpor na opatření cross compliance, které vyžaduje v mnoha podnicích adaptační změny. Problémy způsobují i markantní změny systému související se zavedením platebních nároků. Tato skutečnost způsobila adaptační potíže zejména na začátku implementace reformy, v průběhu času se však administrativní náklady související se zavedením platby na farmu obecně snížily. Velká část farmářů uvedla mj. také snížení důchodu ze zemědělství a lesního hospodářství jako důsledek reformy. Toto hodnocení nelze empiricky doložit, protože podle rakouského MZe se příjmy ze zemědělství a lesního hospodářství meziročně k roku 2006 zvýšily u pícninářských podniků o 11 % a u podniků se zaměřením na tržní plodiny o 15 %. Spotřeba hnojiv a přípravků na ochranu rostlin se v důsledku reformy SZP snížila zhruba u pětiny podniků, rozsah pěstování obilovin se snížil zhruba o 10 %. Výměra obilovin by se v důsledku rostoucích cen obilovin mohla opět rychle zvýšit. Nejméně jisti si byli respondenti v hodnocení pachtovného jako důsledku reformy SZP. Jen málo respondentů uvedlo zvýšení nebo snížení pachtovného, většina konstatuje, že nedošlo ke změnám anebo nevěděli, jak odpovědět. Může to být souviset s tím, že srovnání pachtovného před a po reformě je obtížné, protože v pachtovném se částečně bere v úvahu, že na propachtované plochy lze uplatnit platební nárok.

Převážná většina rakouských producentů mléka si přála v době dotazníkového šetření prodloužení regulace mléčných kvót EU do roku 2015. Toto jednoznačné hlasování lze zdůvodnit následujícími faktory:

- velká část farmářů investovala v minulosti mnoho prostředků do nabytí mléčných kvót a nepřála by si znehodnocení takto vynaložených prostředků,
- asi tři čtvrtiny producentů mléka by nechtělo mléčnou produkci v příštích 5 letech rozšiřovat a neměly by žádné výhody z ukončení regulace kvót,
- zhruba polovina farmářek (!) rozumí cíli „zlepšit kvalitu života“, což je rovněž signálem k tomu, že si mnohé nepřejí rozšíření mléčné produkce a
- stabilní rámcové podmínky v agrární politice hodnotí respondenti jako nejdůležitější podmínku pro úspěšný chov mléčného skotu.

V průběhu reformy SZP z roku 2003 byla v Rakousku přijata 100% vazba platby na KBTPM na skutečný počet chovaných KBTPM. Podle údajů chovatelů by se zhruba jedna třetina vzdala chovu KBTPM, pokud by tato prémie byla odpojena. Z daných údajů vyplývá význam odpojených premií na KBTPM z hlediska platnosti principu celoplošného hospodaření na půdě v Rakousku.

Na tvrdou pšenici, bílkovinné a energetické plodiny byly po zavedení reformy navíc k přímým platbám poskytovány také vázané platby. Hodnocení farmářů se zaměřením na tržní plodiny uvádějí, že platby na bílkovinné a energetické plodiny nepředstavují téměř u tří čtvrtin dotazovaných a u tvrdé pšenice dokonce u více než 86 % žádný stimul k pěstování. Jako hlavní důvod byla uváděna příliš nízká platba. Také další administrativní náklady bránily více než jedné čtvrtině dotazovaných před pěstováním těchto plodin v systému vázaných plateb.

V rámci reformy SOT cukru bylo uplatněno restrukturalizační opatření, které výrobcům, kteří by při nízkých cenách nebyli konkurenceschopní, nabídlo finanční stimul za to, že se vzdají produkce cukru. Popsané šetření potvrzuje, že toto opatření v Rakousku nepřinese žádaný efekt. Pouze malá část dotázaných pěstitelů cukrovky si uměla představit úplný nebo částečný prodej své kvóty na cukrovku. Velká část chtěla kvótu udržet do budoucna nebo pěstování cukrové řepy dokonce rozšířit.

3 Modelové propočty za jednotlivé podniky

3.1 Metoda

Základní metodické principy

Ve výpočtech za jednotlivé podniky jsou pro různé varianty agrárně politických scénářů kvantifikovány a vzájemně komparovány ekonomické výsledky podniku. Důsledky všech šetřených variant se předpokládají jako známé (deterministický model). Jsou sledovány ty z výkonů a nákladů, které se odlišují v rámci zvažovaných agrárně politických variant. K nim náleží výkony, variabilní náklady a při určení náročnosti přijímaných opatření ve prospěch rozvoje podniku potřebné fixní náklady. Výkony se liší podle variant politiky zejména v důsledku různé úrovně CZV za mléko a různé výše přímých plateb vyplývajících ze Společné organizace trhu (SOT). Odečteme-li od výkonů variabilní náklady, dostáváme celopodnikový příspěvek na úhradu fixních nákladů (StPÚ), charakterizující příslušnou variantu scénáře. Tento ukazatel v dané studii představuje kritérium rentability při srovnávání jednotlivých agrárně politických variant. Výpočet se opírá o lineární optimalizační model. Tento postup má výhodu v tom, že je možné zachytit přizpůsobovací kroky přijímané v důsledku změn agrárně politických opatření v rámci předem zadaných omezení. Na základě lineárního optimalizačního modelu je simultánně sledováno velké množství proměnných a v rámci zadaných omezení se hledá optimální řešení úlohy směřující ke splnění daného cíle. Jako optimalizační kritérium slouží celopodnikový StPÚ. Prémie vázané na produkci jsou v modelu integrovány, odpojené platby jsou nezávislé na výrobním programu a vstupují pak závěrem do propočtu optimalizace.

Modelové podniky

Předkládaná analýza spočívá na osmi typech podniků, jejichž výrobní zaměření a vybavenost faktory se liší.

Charakteristiky modelových podniků

Podnik s 12 dojnícemi:

Podnik v horské oblasti, 180 bodů BHK (Berghofkataster = bodové ocenění katastru spadajícího do horské oblasti), 15 ha TTP, bez orné půdy, mléčná kvóta je dána 53 t před zvýšením kvót v rámci reformy SZP, průměrná užitkovost mléka na krávu ve výchozím roce 2007/08 činí 5 300 kg za rok, účast na opatření „Upuštění od produkce krmiv na o. p. a na TTP“ v rámci environmentálního programu ÖPUL. Tento podnik se při své velikosti a intenzitě produkce nachází co do hospodářského výsledku mírně pod průměrem rakouských podniků s chovem dojnic.

- Podnik zaměřený na bio-produkci mléka s 22 ks dojnic:
 - Bio-podnik v horské oblasti, s 62 bodů BHK, 25 ha TTP, bez orné půdy, mléčná kvóta 108 t před zvýšením kvót v rámci reformy SZP, dojivost 5800 kg/rok ve výchozím roce 2007/08, účast na ekologickém způsobu hospodaření v rámci ÖPUL. Tento podnik charakterizuje výsledky podniků s hlavní výdělečnou činností v podmínkách alpského zemědělství.

- Podnik s 30 dojnícemi:
 - Nachází se ve znevýhodněné oblasti (LFA), ale nenáleží do obtížnostní skupiny spadající do katastru horských hospodářství, 18 ha TTP, 15 ha o. p., mléčná kvóta ve výši 185 t před zvýšením kvót v rámci reformy SZP, užitkovost dojnic 7 000 kg ročně ve výchozím roce 2007/08, účast na opatření „Šetrné hospodaření na orné půdě a TTP (UBAG)“ v rámci ÖPUL. Velikost a intenzita produkce výrazně přesahují průměr charakteristický pro rakouské mléčné farmy.
- Biopodnik s chovem KBTPM:
 - Podnik v horské oblasti se 155 body BHK. Výpočet pro tři varianty podle velikosti a struktury ploch:
 - 17 ha TTP (průměrně výnosné),
 - 15 ha průměrně výnosných TTP a 10 ha extenzivních TTP a
 - 25 ha průměrně výnosných TTP.
- Výkrm býků 120 ks:
 - Podnik hospodaří na 38 ha orné půdy, účast na opatření „Šetrné hospodaření na orné půdě a na plochách TTP (UBAG) a na opatření „Ozimé meziplodiny“ v rámci ÖPUL.
- Výkrm prasat, počet 400 ks:
 - Podnik hospodaří na 38 ha o. p., účast na opatření „Šetrné hospodaření na orné půdě a na plochách TTP (UBAG) a na opatření „Ozimé meziplodiny“ v rámci ÖPUL.
- Chov prasnic, počet 80 ks:
 - Podnik hospodaří na 38 ha o. p., účast na opatření „Šetrné hospodaření na orné půdě a na plochách TTP (UBAG) a na opatření „Ozimé meziplodiny“ v rámci ÖPUL.
- Tržní plodiny, 120 ha o. p.: Výpočet pro 2 varianty:
 - MF-ZR-120 s cukrovkou (12 % o. p.) a
 - MF-120 bez cukrovky. Účast na opatření „Šetrné hospodaření na orné půdě a na plochách TTP (UBAG) a na opatření „Ozimé meziplodiny“ v rámci ÖPUL.

Agrárně politické varianty

Výchozí situací je stav před reformou SZP. Tato situace se porovnává s variantou po úplném zavedení reformy SZP z roku 2003. Popisuje situaci s aktuálně aplikovaným historickým modelem plateb. Srovnává se model podnikových plateb s regionálním modelem, pro nějž byla vypočtena jednotná plošná platba na o. p., na průměrné TTP a extenzivní TTP platná pro celé území Rakouska (region se tedy rovná Rakousku). Vedle jednotné plošné platby s úplným odpojením je v regionálním modelu propočtena varianta, u níž zůstává platba na KBTPM vázaná na produkci. Rozdělení platby z 1. pilíře na o. p. a TTP je provedeno podle poměru o. p. a TTP těch podniků, které tyto platby doposud dostávaly. Ve všech variantách po zavedení reformy SZP 2003 je kromě 5% modulace výpočet proveden také při 13% modulaci (návrh v Health Check). V situaci před reformou jsou environmentální platby

zahrnutý do propočtu na bázi ÖPUL 2000, ve všech ostatních variantách na základě ÖPUL 07-13.

Za pomoci softwarového vybavení modelu GAMS (General Algebraic Modelling System) se analyzují tyto scénáře (viz též tab. 1):

- Základní scénář „Před reformou SZP“:
- Základní scénář představuje průměrnou situaci před reformou SZP z roku 2003 a vychází, pokud jde o podniková data, z období 2000 -2002. V tomto scénáři jsou vypočítány platební nároky, které mají být implementovány ve scénáři „historický model plateb na farmu“.
- Scénář „historický model plateb na farmu“:
- Tento scénář představuje rakouský Status Quo reformy SZP s implementací jednotných plateb na farmu (implementace historických platebních nároků jednotlivých podniků, 100 % premií na KBTPM a 40 % porážkových premií zůstává neodpojeno), neodpojeny zůstávají také některé platby, např. na bílkovinná krmiva a energetické plodiny. Platba za mléko vycházející z kvóty základního období, včetně navýšení v rámci reformy SOT mléka je odpojena. Zalesňování zemědělské půdy a přeměnu TTP na ornou půdu model nepřipouští (cross-compliance).
- Scénář „regionální model“ s úplným odpojením:
- V tomto scénáři, na rozdíl od scénáře „Historický model plateb na farmu“ je implementována platba na plochu za předpokladu úplného odpojení všech plateb. Byly implementovány následující částky plošných plateb, vypočtené ze sumy přímých plateb za celé Rakousko a z disponibilní plochy orné půdy a TTP Rakouska.
 - orná půda: 357 EUR/ha
 - průměrně výnosné TTP: 258 EUR/ha
 - extenzivní TTP: 65 EUR/ha
- Scénář „regionální model“ s částečným odpojením:
- V tomto scénáři je rovněž implementována platba na plochu, avšak premie na KBTPM zůstává 100% vázaná. Částky plošných plateb jsou:
 - orná půda: 347 EUR/ha
 - průměrně výnosné TTP: 201 EUR/ha
 - extenzivní TTP: 46 EUR/ha

Ve všech scénářích implementované reformy SZP byla snížena platba na farmu o 1,3 % (národní rezerva), v souvislosti s tím byla vzata do úvah 5%, resp. 13% modulace. Pro tyto scénáře se krácení týká pouze přímých plateb (tzn. součtu z platby na podnik a vázaných plateb), které přesahují prahovou hodnotu 5 000 EUR.

Po stručném představení modelu a scénářů nutno ještě upozornit na některé podstatné předpoklady modelu: Většina cen produktů ve scénáři „ Před reformou SZP“ odpovídá průměru let 2002-2004 (podle cenové statistiky). Pro scénáře implementované reformy SZP byl vzat za základ průměr let 2005 až srpen 2007. V průměru se ceny u většiny produktů zvýšily (obiloviny +8,3 %, řepka +7,4 %, mléko +1,2 %, skot +16,8 %, prasata +8,2 %),

avšak např. u bílkovinných krmiv se snížily (-11,2 %). Náklady na krmiva a náklady na nákup mladého skotu byly pro všechny scénáře plně implementované reformy SZP příslušně přizpůsobeny.

Cena výrobců mléka z kvóty D byla předpokládána ve výši 110 % ceny mléka pro kvótu A, mléko z bio-podniků zahrnuje příplatek 15 %. Cena za mléko dodané navíc (nad kvótu A a D) činí 60 % ceny mléka z kvóty A, čímž se zjednodušeně počítá s dodatečným poplatkem ve výši 40 % ceny mléka A. V souladu s rozdělením kvót podle reformy SOT s mlékem byla kvótová množství u jednotlivých podniků pro scénáře implementované reformy SZP navýšena o 1,76 %. Na základě takto stanoveného objemu mléčných kvót byla vypočtena platba za mléko. Produkce mléka byla u jednotlivých podniků podle účetních dat o 2 % zvýšena ve srovnání se základním scénářem. Pokud nebyla k dispozici data o produkci mléka za jednotlivé podniky, byla produkce vypočtena specificky pro podnik v závislosti na kvótách a stavech dojníc v základním scénáři. Se zřetelem ke zvláštnostem některých podniků byla pro základní scénář definována minimální užitkovost ve výši 4 500 kg na dojnici a rok a maximální užitkovost ve výši 8 000 kg.

Výnosy plodin a rostlin jsou pro všechny scénáře konstantní, také neexistuje pro podniky žádná možnost dalšího připachtování nebo pronájmu, resp. koupě nebo prodeje půdy. Pro všechny scénáře byla pozice podpor v rámci programu ÖPUL vypočtena endogenně za zjednodušujícího předpokladu platnosti dosavadního programu ÖPUL (ÖPUL 2000) Explicitně nebyla uvažována reforma SOT cukru. Zatímco platební nároky pro historický model podnikové platby jsou v základním scénáři vypočítány endogenně, částky připadající na plochy pro regionální model a spočívající na datech za celé Rakousko, byly kvantifikovány exogenně. U historického modelu plateb na podnik nepředstavuje oprávněná plocha pro platbu nezbytně celkovou plochu příslušného podniku, platby na plochu regionálního modelu jsou ovšem odvozeny z celkové plochy orné půdy a TTP.

Tab. 1 - Agrárně politické varianty pro analýzy jednotlivých podniků

<i>Varianta</i>	<i>Popis</i>
<i>Před reformou SZP</i>	<i>Situace před reformou 2003, všechny platby jsou vázané, bez modulace, platí opatření ÖPUL 2000.</i>
<i>Po reformě SZP z roku 2003: Model plateb na farmu</i>	<i>Situace po úplném zavedení reformy SZP: odpojení většiny podnikových plateb, základnou pro propočet platby na podnik jsou platby v referenčním období (historický model), modulace, navýšení mléčné kvóty o 1,76 %, platí opatření ÖPUL 2007-13,</i>
<i>Regionální model, úplné odpojení</i>	<i>Situace po úplném zavedení reformy SZP: úplné odpojení přímých plateb z 1. pilíře, jednotná plošná prémie: ve výši 357 EUR na ha o. p., 258 EUR na ha průměrně výnosných TTP a 65 EUR na ha extenzivních TTP; modulace, navýšení mléčné kvóty o 1,76 %. Platí opatření ÖPUL 2007-2013</i>
<i>Regionální model, vázané platby na KBTPM</i>	<i>Situace po úplném zavedení reformy SZP: úplné odpojení přímých plateb z 1. pilíře (s výjimkou prémie na KBTPM), platby na plochu ve výši 347 EUR/ha o. p., 201 EUR na ha průměrně výnosných TTP a 46 EUR na ha extenzivních TTP; modulace, navýšení mléčné kvóty o 1,76 %, platí opatření ÖPUL 2007-2013</i>

Základy výpočtů

Ceny vstupů a faktorů pro výpočty byly převzaty z databáze AWI (databáze Statistik Austria). Pro situaci před reformou SZP byl použit průměr z let 2002-2004, pro situaci po

reformě SZP průměr z let 2005-2007 (do srpna 2007). Mezi jednotlivými variantami po reformě SZP (model plateb na farmu, resp. regionální model) nebyly ceny rozlišovány. Tab. 2 uvádí ceny vybraných produktů a faktorů.

Tab. 2 - Vybrané ceny produktů a faktorů pro modelové výpočty

	Jednotka	Před reformou SZP	Po reformě SZP: model plateb na farmu	Regionální model: úplné odpojení	Regionální model, prémie na KBTPM vázané
Cena za mléko	ct/kg	33,1	33,5	33,5	33,5
Telata samičího pohlaví	EUR/kg	3,1	3,6	3,6	3,6
Telata samčího pohlaví	EUR/kg	4,2	4,6	4,6	4,6
Jalovice	EUR/kg	1 458	1 696	1 696	1 696
Byci	ct/kg	2,9	3,4	3,4	3,4
Prasata	EUR/kg				
	porážkové váhy	1,5	1,6	1,6	1,6
Selata	EUR/kg ž. hm.	2,1	2,3	2,3	2,3
Pšenice potravinářská	EUR/t	123,0	133,0	133,0	133,0
Pšenice krmná	EUR/t	97,0	106,0	106,0	106,0
Sladovnický ječmen	EUR/t	118,0	126,0	126,0	126,0
Kukuřice na zmo	EUR/t	119,0	131,0	131,0	131,0
Cukrovka (kvóta A)	EUR/t	59,8	33,4	33,4	33,4
Cukrovka (kvóta B)	EUR/t	36,7	33,4	33,4	33,4
Technická řepa	EUR/t	-	25,4	25,4	25,4
Energetická jadrná krmiva	ct/kg	20,0	22,0	22,0	22,0

Ceny včetně DPH a odpovídají průměru za období 2002-2004 (před reformou) a 2005-2007 (do srpna) u všech ostatních variant.

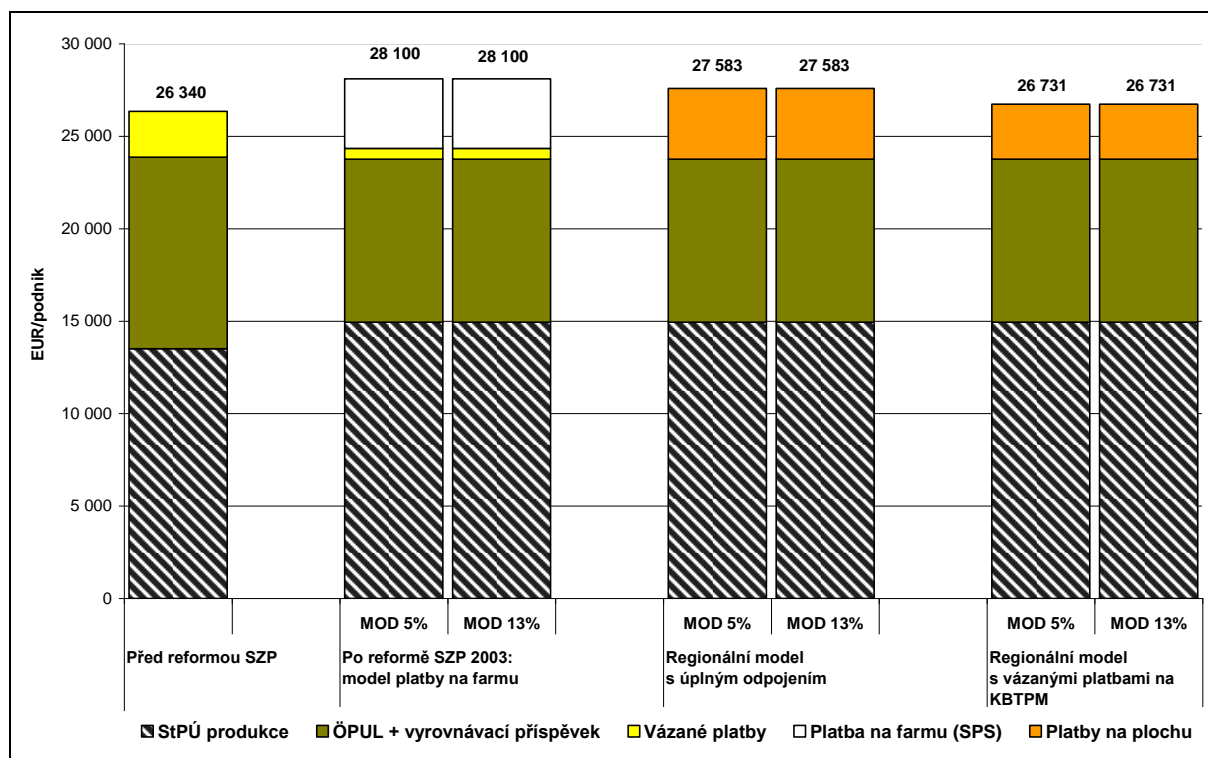
3.2 Výsledky modelových propočtů

Vývoj celkového příspěvku na úhradu podle modelových podniků

Podnik s chovem dojníc (12 ks)

Celopodnikový příspěvek na úhradu StPÚ se před reformou SZP pohyboval na úrovni 26 340 EUR (viz graf 1). V důsledku mírně vyšších cen mléka a skotu se StPÚ z produkce po zavedení reformy SZP zvyšuje. Platby ÖPUL se v rámci „Programu rozvoje venkova 2007-2013“ snižují, bez platby na farmu by se celopodnikový StPÚ po zavedení reformy o něco snížil. Pokud přičteme platby na farmu (převážně odpojené prémie za mléko), vychází celopodnikový StPÚ o 7 % vyšší než před reformou SZP (+1 760 EUR).

Graf 1 - StPÚ podniku s 12 dojnicemi před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

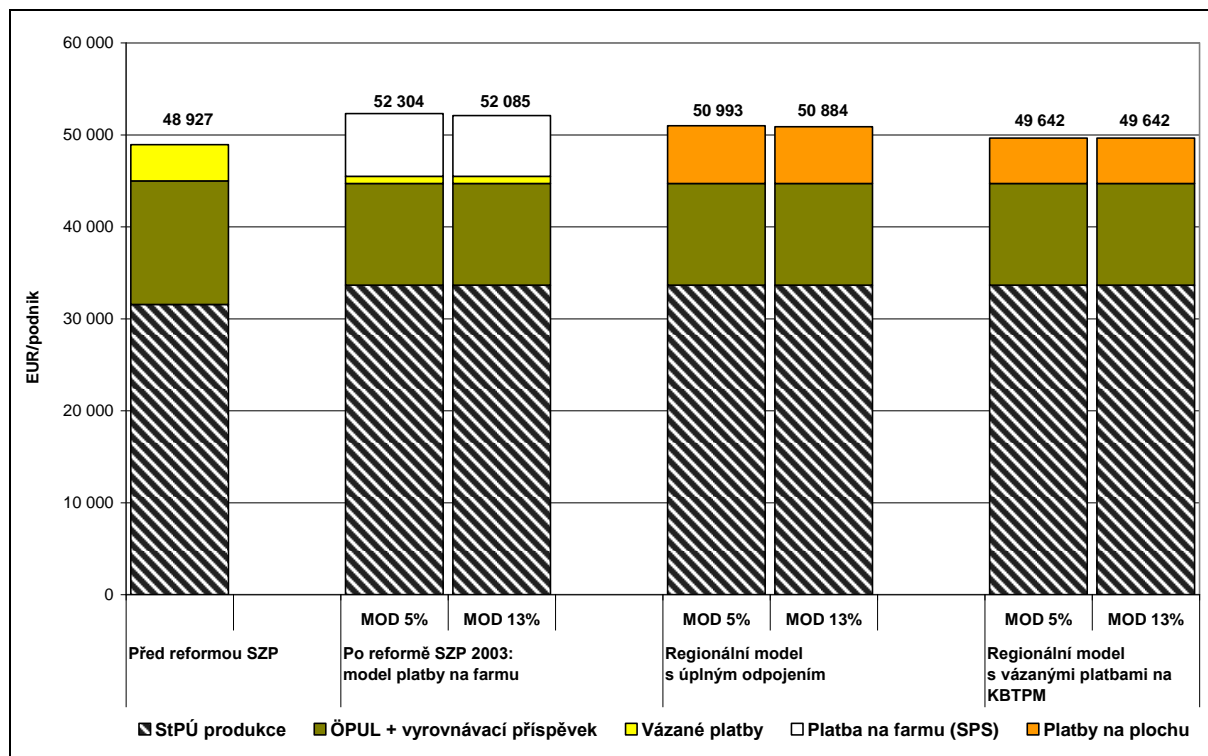
Přestavba modelu plateb na farmu na regionální model postupem popsáným v předchozím textu se celopodnikový StPÚ sníží. Platba na plochu v rámci regionálního modelu je při úplném odpojení téměř o 12 % nižší, při částečném odpojení (prémie na KBTPM zůstává vázána) o 32 % nižší než platby vyplacené po reformě SZP (vázané platby a platby na farmu) vyplacené podle aktuálního modelu plateb. Zvýšení modulace podle návrhu Health Check by pro tento podnik nemělo žádné důsledky, protože není dosaženo hranice 5 000 EUR.

Podnik zaměřený na bio-produkci mléka (22 ks dojnic)

Z modelového propočtu vyplynul celopodnikový StPÚ před reformou 2003 na úrovni 48 927 EUR (viz graf 2). Obdobně jako u podniku s 12 dojnicemi se po zavedení reformy zvýší StPÚ z produkce v důsledku o něco vyšších cen mléka a hovězího masa. Platby v rámci ÖPUL jsou nižší v důsledku zrušení některých opatření v novém programu rozvoje venkova, bez platby na farmu by také zde byl celopodnikový StPÚ po zavedení reformy nižší než před reformou. Pokud bereme v úvahu platbu na farmu, celopodnikový StPÚ se po zavedení reformy zvýší na úroveň 52 304 EUR, resp. téměř o 7 % (+3 377 EUR).

Přestavba modelu podnikových plateb na regionální model by stejně jako při 12 ks dojnic vedla ke ztrátě na celkovém příspěvku na úhradu a tím také na důchodu. V závislosti na použitém modelu je vypočítaný celopodnikový StPÚ téměř o 3 % (úplné odpojení) resp. téměř o 5 % nižší. Další modulace u tohoto podniku již vede ke snížení plateb (viz graf 2).

Graf 2- Celopodnikový StPÚ bio-podniku s 22 dojnícemi před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

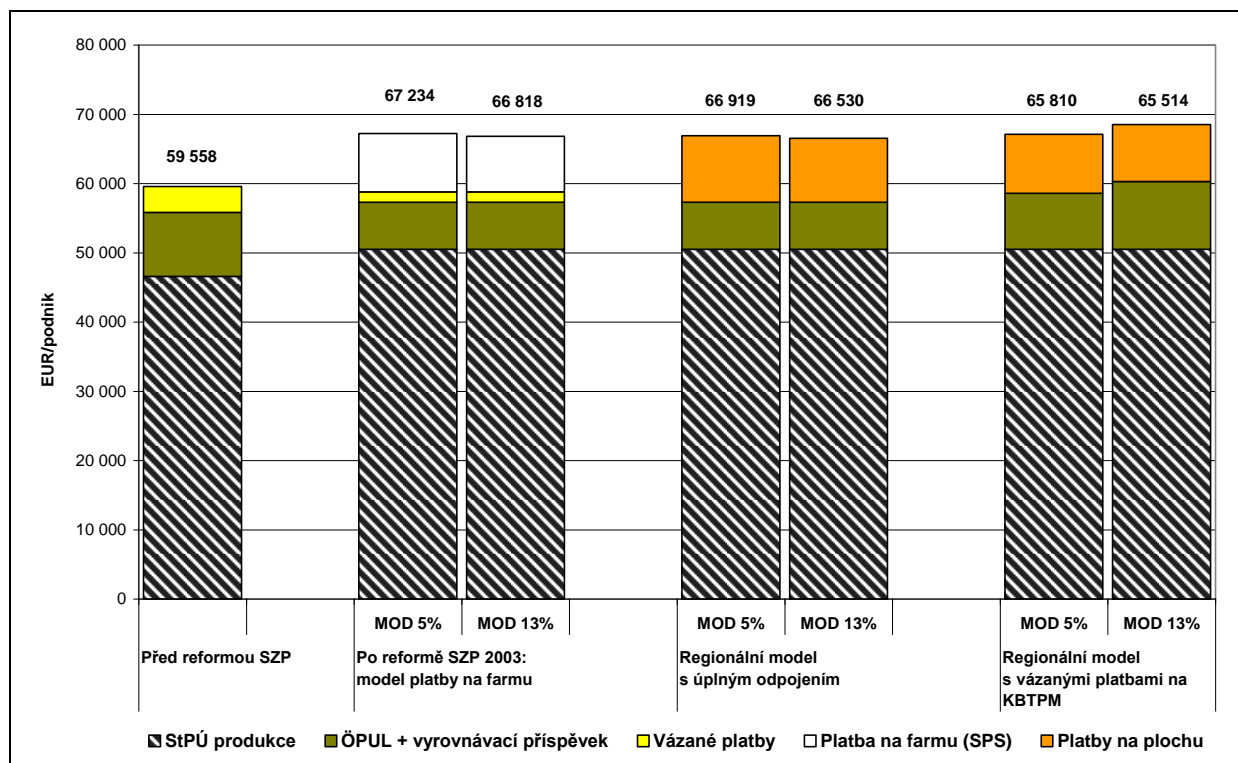

Podnik s chovem dojnic (30 ks)

Kvantifikace StPÚ za podnik s chovem dojnic v počtu 30 ks vykazují návaznosti k výsledkům obou předchozích podniků s chovem mléčného skotu (graf 3). Celopodnikový StPÚ včetně platby na podnik se po zavedení reformy SZP výrazně zvyšuje o téměř 13 %, resp. 7 676 EUR. Nárůst je výrazný, protože vyšší ceny u mléka a skotu a nově zavedené prémie za mléko u tohoto specializovaného podniku s chovem dojnic mají vyšší váhu než u obou předchozích podniků. Rovněž krácení prémie ÖPUL sehrává v tomto podniku menší roli, protože se podíl podpor z ÖPUL na celopodnikovém příspěvku na úhradu před reformou SZP pohyboval pouze kolem 15 %.

Uplatnění regionálního modelu vede v daném podniku k menším ztrátám (podle modelu mezi 1 % až 2 %). Dodatečná modulace vyšší o 8 p. b. (celkem 13 %) redukuje celopodnikový StPÚ v závislosti na variantě o zhruba 300-400 EUR (viz graf 3).

Graf 3 - Celopodnikový StPÚ podniku s 30 dojnícemi před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

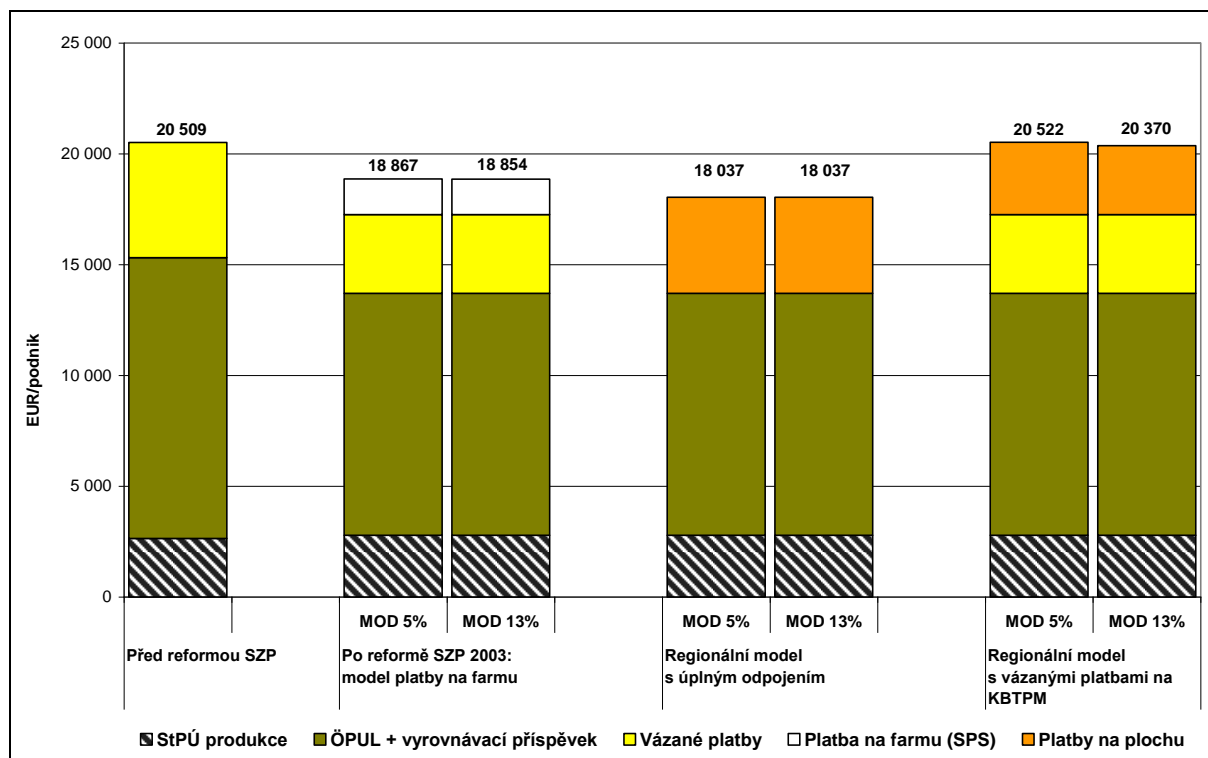
Podnik s chovem 15 krav bez tržní produkce mléka (KBTPM)

(a) 17 ha průměrně výnosných TTP

Na rozdíl od předchozích tří modelových podniků s chovem dojnic se celopodnikový StPÚ v situaci po zavedení reformy SZP výrazně snižuje i s přihlédnutím k platbě na farmu. Důvodem nejsou změny v důsledku reformy SZP nebo pohyby cen produktů, ale krácení podpor vyplácených v rámci ÖPUL. Toto krácení dopadá na podnik tohoto zaměření zvláště těžce, protože podpory z ÖPUL zaujímají u tohoto podniku téměř dvě třetiny celopodnikového StPÚ před reformou SZP.

Dopad regionálního modelu závisí na přijatých regulacích. Úplné odpojení redukuje celopodnikový StPÚ zhruba o 4 % pro zvolený rozsah ploch průměrně výnosných TTP. Pokud je k dispozici kromě plošné prémie ještě vázaná podpora na KBTPM, celopodnikový StPÚ by se ve srovnání s modelem plateb na farmu zvýšil téměř o 9 %, resp. o 1 700 EUR. Další modulace celopodnikový StPÚ prakticky neovlivňuje (viz obr. 4).

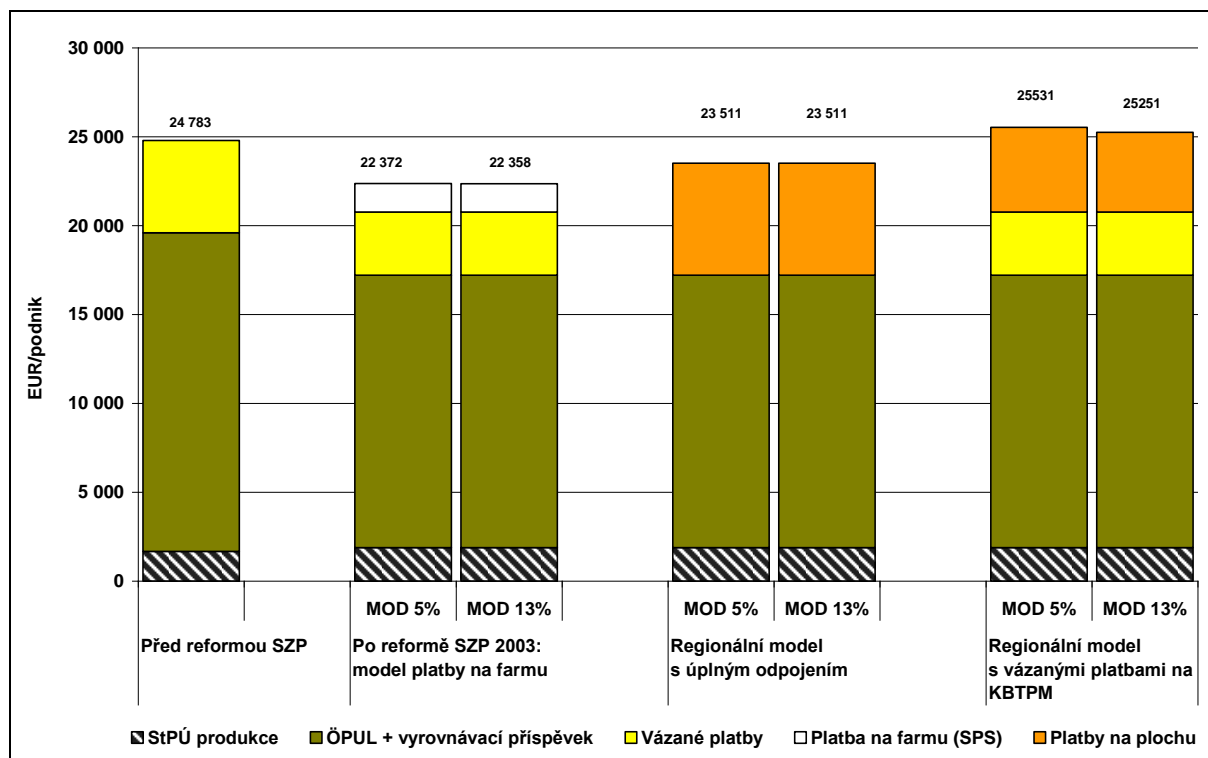
Graf 4 - Celopodnikový StPÚ podniku s chovem 15 ks KBTPM před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check: 17 ha průměrně výnosných TTP

(b) 25 ha průměrně výnosných TTP (graf 5)

Vývoj celopodnikového StPÚ při rozšíření ploch průměrně výnosných TTP o 8 ha zachycuje graf 5. Jednotná platba na plochu v rámci regionálního modelu zlepšuje již za předpokladu úplného odpojení plateb výsledek podniku. Pokud u regionálního modelu zůstává vázaná prémie na KBTPM, vychází celopodnikový StPÚ o zhruba 14 % vyšší, resp. o zhruba 3 200 EUR vyšší.

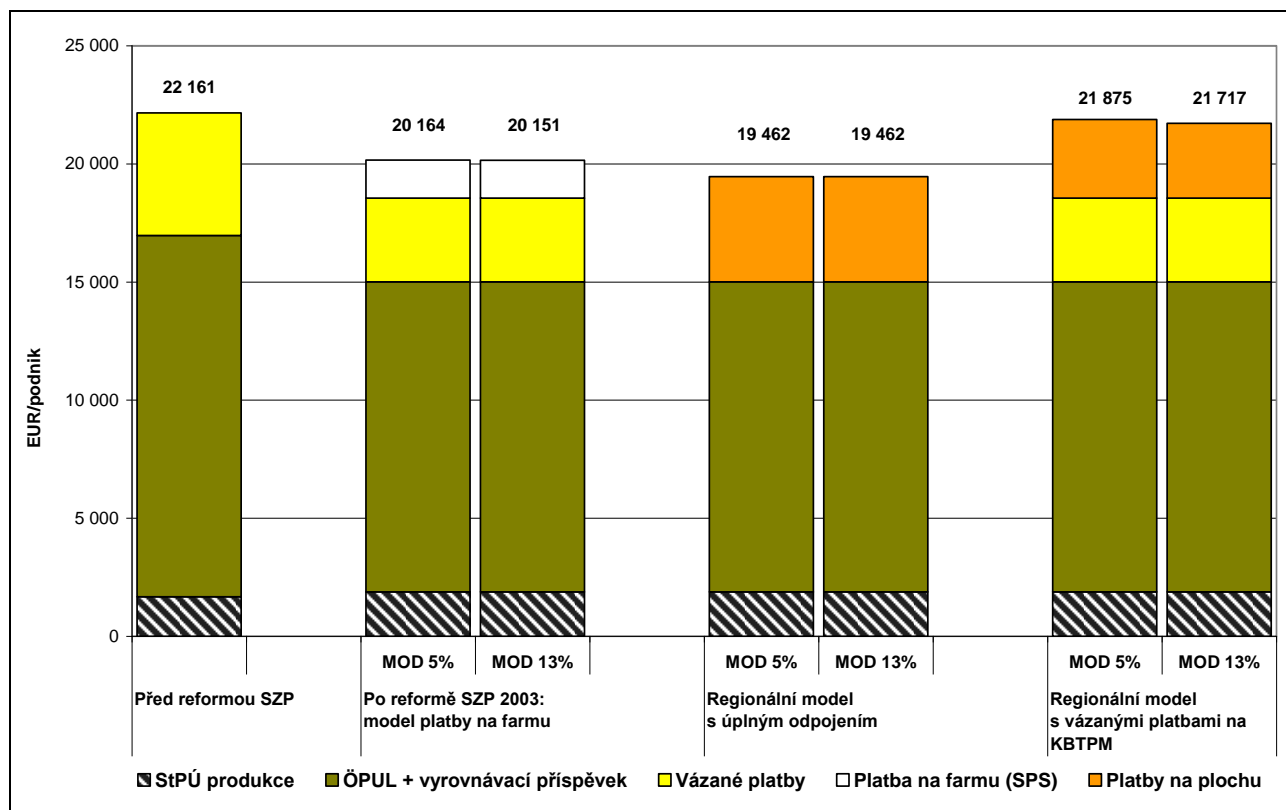
Graf 5 - Celopodnikový StPÚ podniku s chovem 15 ks KBTPM před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check: 25 ha průměrně výnosných TTP

(c) 15 ha průměrně výnosných TTP a 10 ha extenzivních TTP

Jestliže 25 ha TTP není pouze průměrně výnosných, nýbrž se ze 40 % jedná o extenzivní TTP, vykazuje modelový propočít obdobné výsledky jako v případě (a) (viz graf 6): Úplné odpojení v rámci regionálního modelu redukuje celopodnikový StPÚ o 3,5 %. Pokud prémie na KBTPM je vázaná, zvýší se celopodnikový StPÚ ve srovnání s modelem plateb na farmu o 8 %, resp. o 1 700 EUR.

Graf 6- Celopodnikový StPÚ podniku s chovem 15 ks KBTPM před a po reformě SZP a při vybraných variantách v rámci Health Check: 15 ha průměrně výnosných TTP a 10 ha extenzivních TTP

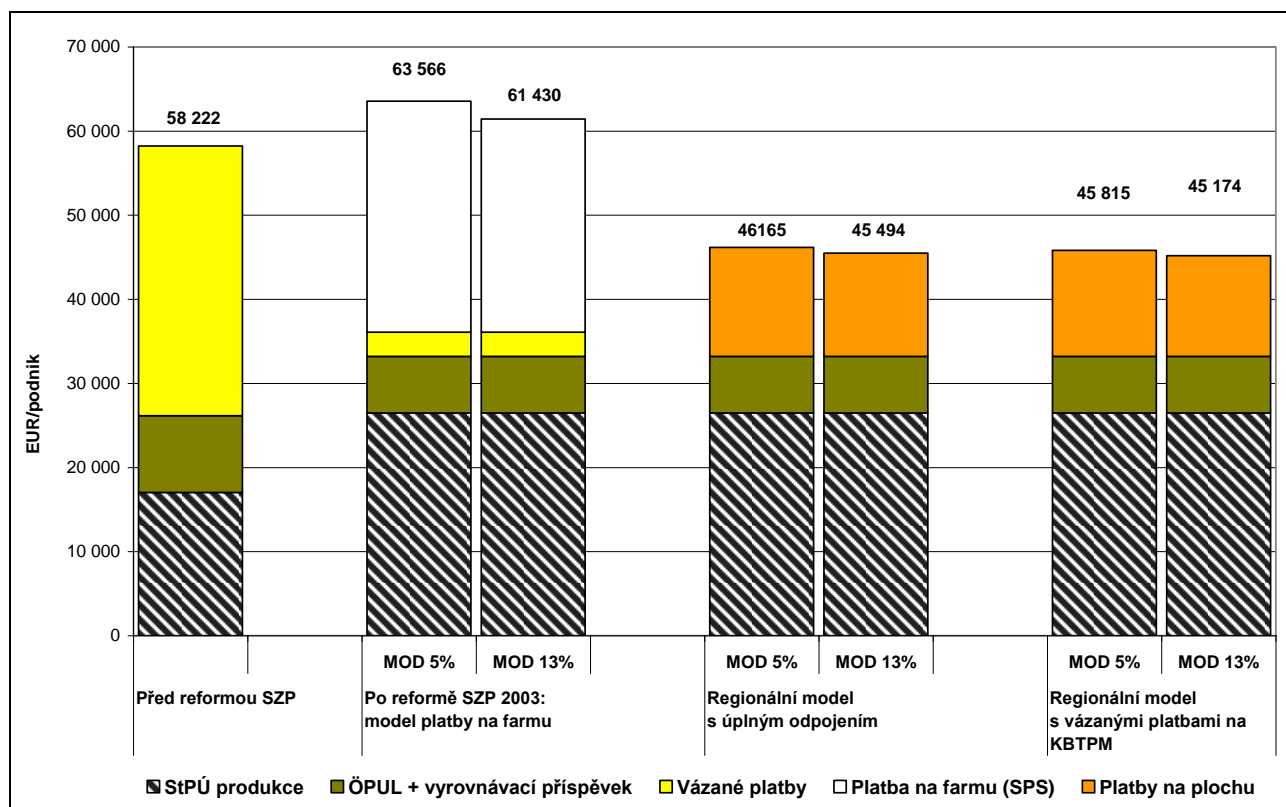

Podnik se zaměřením na výkrm skotu (120 ks)

Pro toto zaměření podniku vycházejí velmi rozdílné výsledky (graf 7). Celopodnikový StPÚ po zavedení reformy SZP je výrazně vyšší než před reformou. Důvodem jsou rostoucí ceny ve výkrmu. Snížení podpor v rámci ÖPUL nebylo významné, a tedy sehrálo malou úlohu. Nutno zdůraznit, že značný podíl na celopodnikovém StPÚ zaujímají platby na farmu (43 %).

Zavedení regionálního modelu s jednotnou platbou na plochu by vedlo k podstatnému zhoršení výsledku. Podle provedené kvantifikace by se celopodnikový StPÚ snížil o 27 %, resp. o téměř 17 500 EUR v případě úplného odpojení. Při vázané prémii na KBTPM by se výsledek dále jen mírně zhoršil. Prohloubení modulace by vedlo k dalšímu krácení StPÚ o 650 EUR.

Graf 7- Celopodnikový StPÚ podniku s výkrmem býků (120 ks) před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

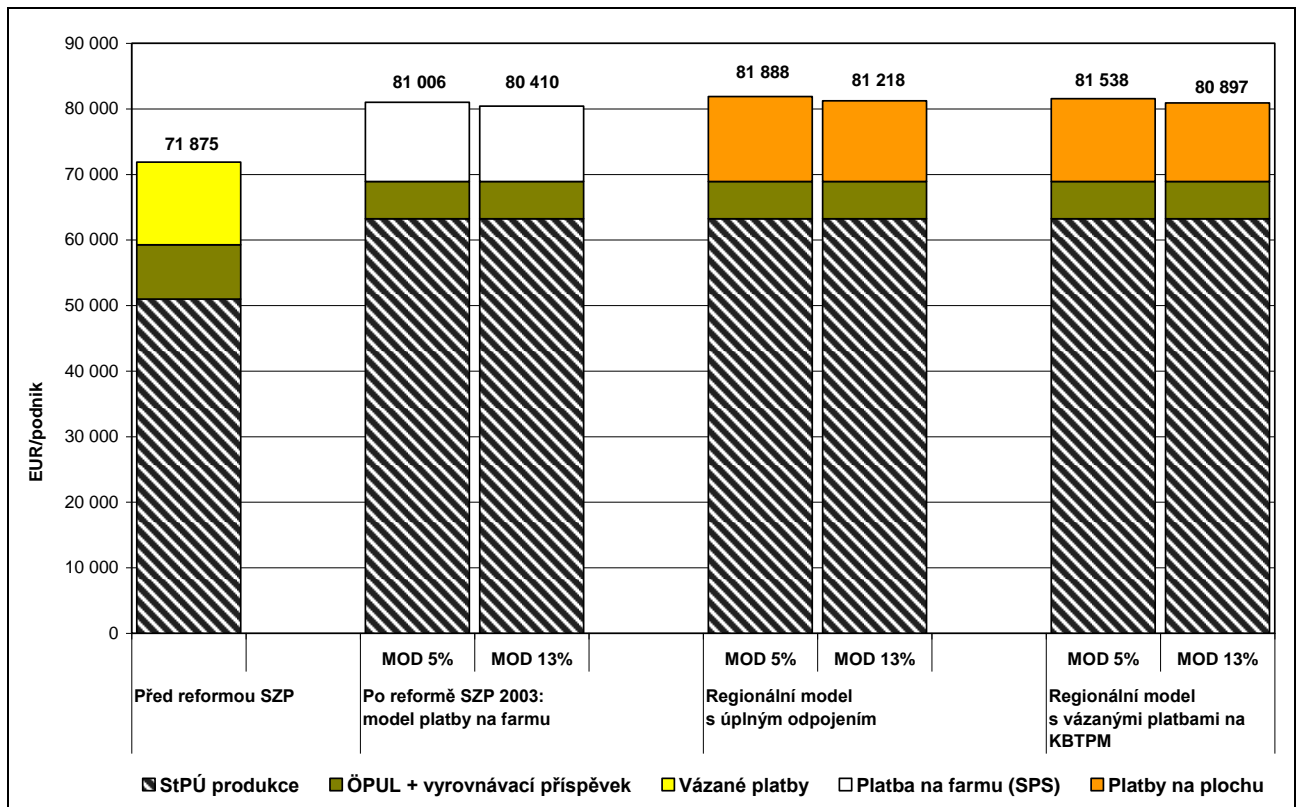

Podnik se zaměřením na odchov selat (80 prasnic)

Vyšší ceny v období 2005 až 1. polovina roku 2007 ve srovnání s obdobím 2002-2004 vedly v modelových výpočtech ke zřetelně vyššímu celopodnikovému StPÚ po reformě SZP (+13 %, resp. o 9 100 EUR). Podpory v rámci ÖPUL se o něco snižují, nehrají však z hlediska celopodnikového výsledku významnější úlohu (graf 8).

V modelových kalkulacích použitý regionální model zlepšuje celopodnikový StPÚ jen nepatrně, přibližně o 1 %. Dodatečné navýšení modulace o 8 p. b. znamená pro tento podnik v závislosti na variantě scénáře další krácení zhruba o 600 EUR (viz graf 8).

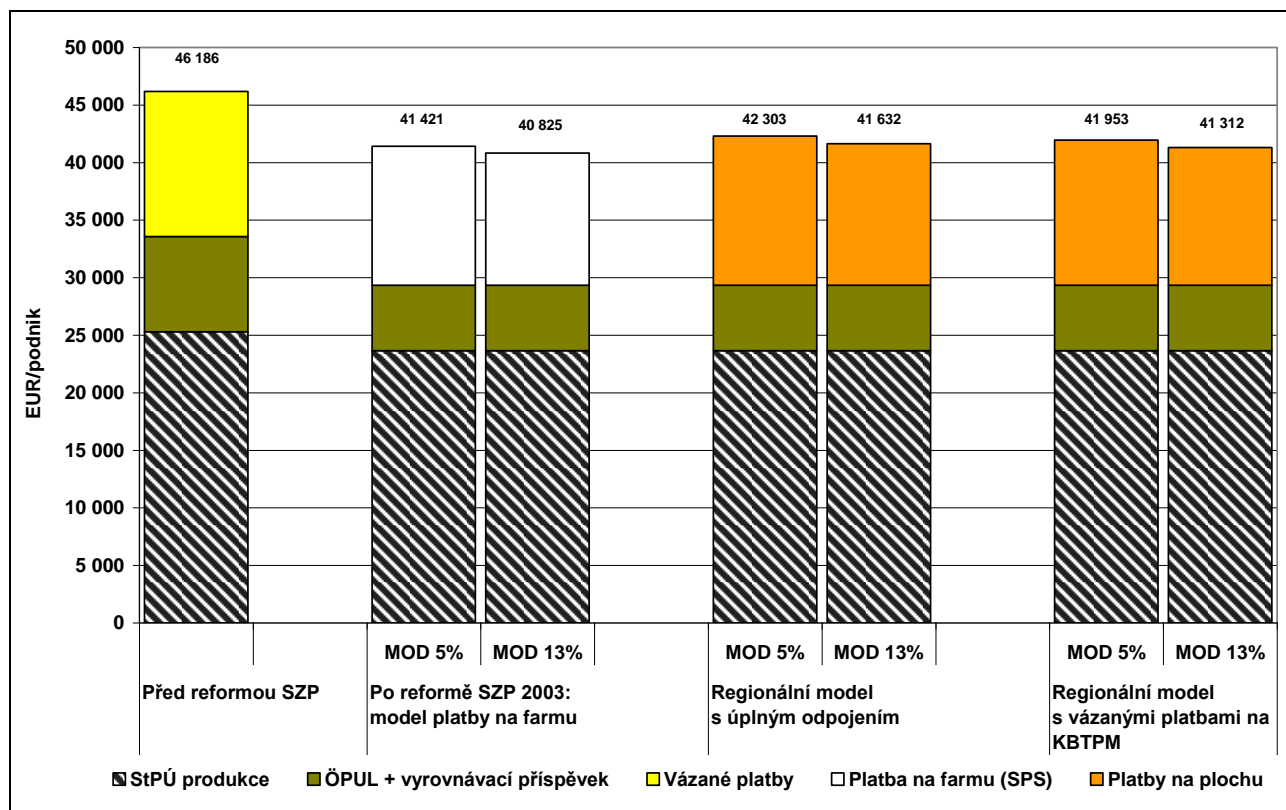
Graf 8- Celopodnikový StPÚ podniku s odchovem selat (80 prasnic) před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

Podnik se zaměřením na výkrm prasat (počet 400 ks)

U tohoto podniku dochází po reformě SZP k nižšímu celopodnikovému StPÚ v porovnání se situací před reformou (-10 %, tj. téměř -4 800 EUR), (viz graf 9). Toto snížení je částečně ovlivněno nižšími cenami, dále krácením plateb v rámci ÖPUL a modulací.

Graf 9 - Celopodnikový StPÚ podniku se zaměřením na výkrm prasat (400 ks) před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

Zavedení regionálního modelu s jednotnou platbou na plochu působí obdobně jako u podniku s odchovem selat. Celopodnikový StPÚ se zvyšuje při úplném odpojení o 2 % nebo téměř o 900 EUR (úplné odpojení), resp. o 1 %, tj. zhruba 500 EUR v případě, když prémie na KBTPM zůstává vázaná.

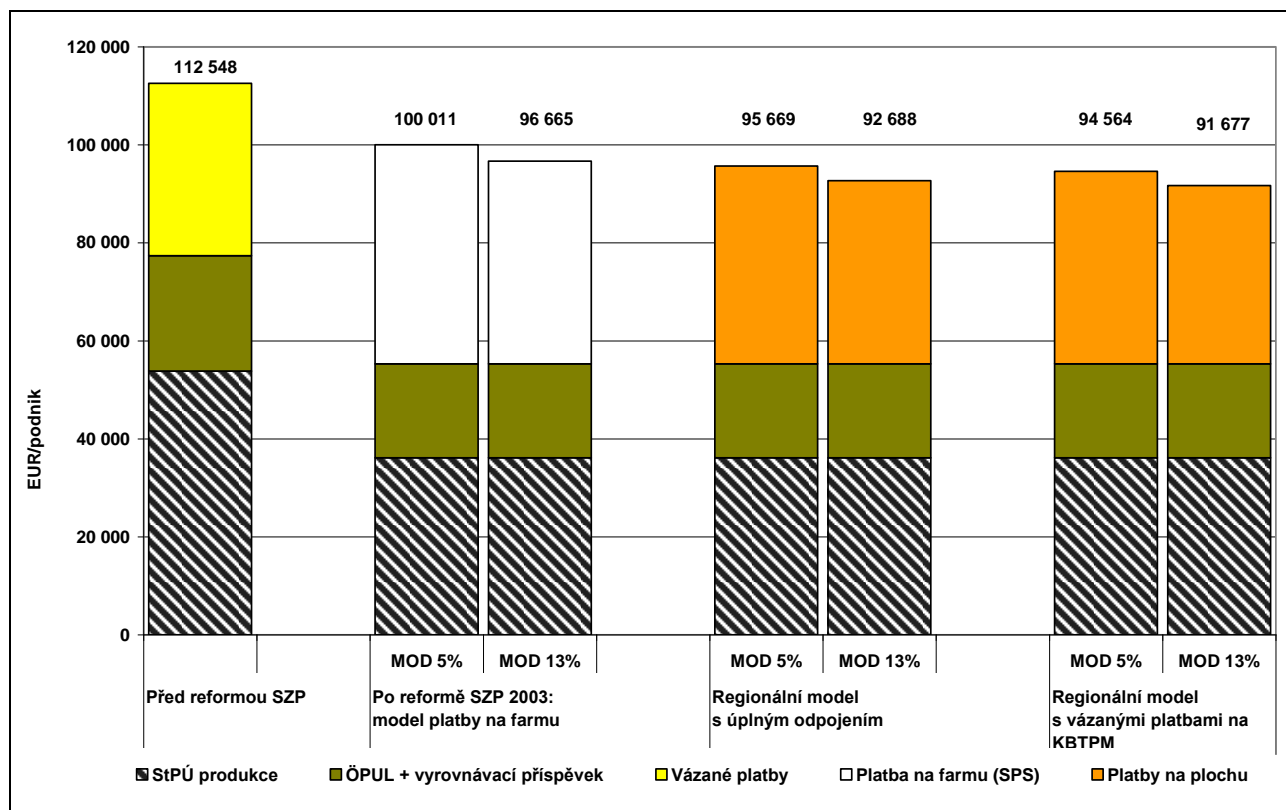
Podnik se zaměřením na tržní plodiny (120 ha o. p.)

(a) *při produkci cukrovky (graf 10)*

Při pěstování cukrovky na přiměřeném rozsahu ploch (12 % o. p. v rámci modelového podniku) se celopodnikový StPÚ po zavedení reformy SZP výrazně sníží (9 %, resp. zhruba 12 500 EUR). Základním důvodem je snížená cena cukrovky v souvislosti s reformou SOT cukru z roku 2005. Navíc nutno kalkulovat s nižší platbou podpor v rámci ÖPUL v souvislosti s novým „Programem rozvoje venkova“. Cenové zvýšení u krmných obilovin nemůže tuto nevýhodu kompenzovat. Jak ukazuje graf 10, ovlivňuje platba na farmu po zavedení reformy SZP podstatnou měrou celopodnikový StPÚ.

Přechod na zvolený regionální model výsledek zhoršuje, protože model podnikových plateb zahrnuje kompenzační příspěvek vyplácený v souvislosti se snížením cen v rámci reformy SOT cukru. Snížení celopodnikového StPÚ se pohybuje zhruba kolem 4 %, tj. 4 300 EUR (úplné odpojení), resp. 5 % (5 500 EUR v případě, že prémie na KBTPM zůstává vázaná). Zvýšení modulace o 8 p. b. dále redukuje celopodnikový StPÚ v závislosti na variantě zhruba o 3 %, tj. o 3 000 EUR.

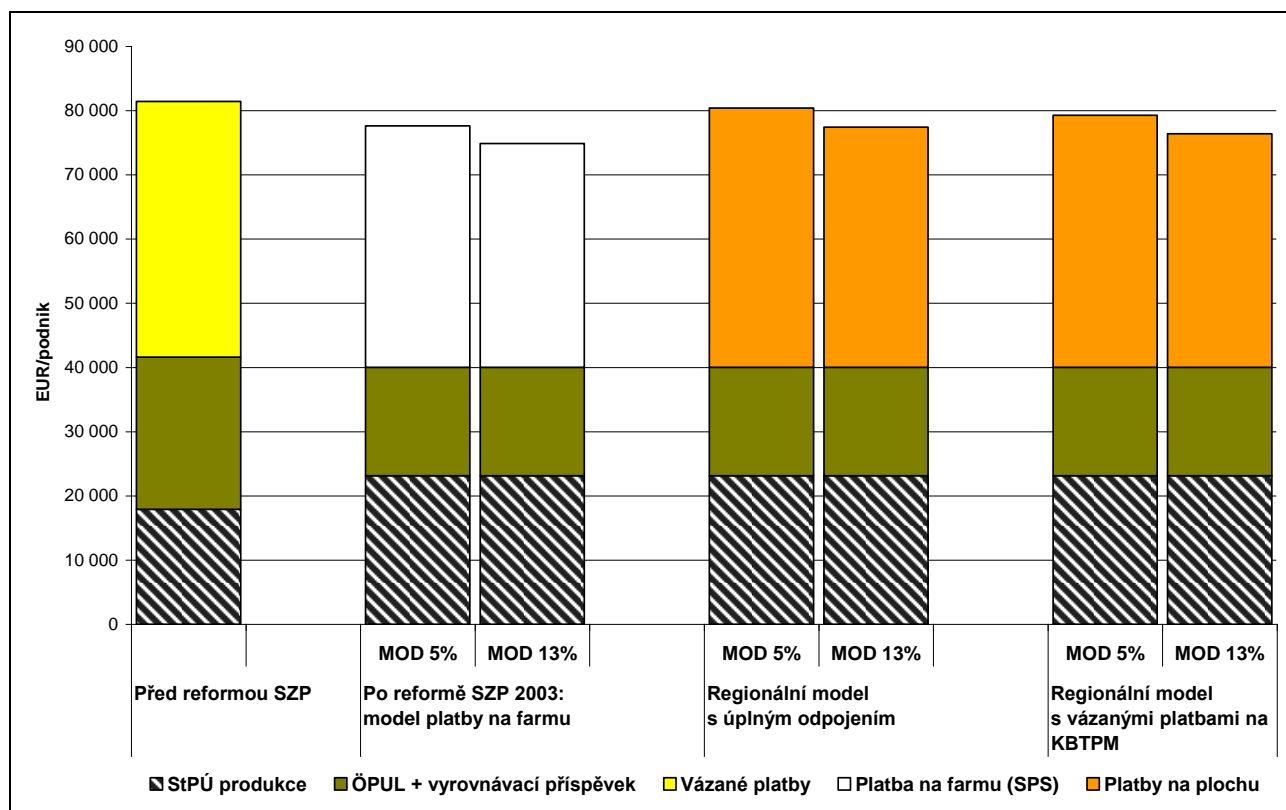
Graf 10 - Celopodnikový StPÚ podniku se zaměřením na tržní plodiny (120 ha o. p.) před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check

b) bez pěstování cukrovky

Upustí-li se podnik od pěstování cukrovky, vyplývají z modelové kvantifikace zřetelně odlišné důsledky v porovnání se situací, kdy je cukrovka pěstována (graf 11). Celopodnikový StPÚ se rovněž po reformě SZP snižuje, ale méně markantně než v případě, kdy se cukrovka pěstuje. Snížení vychází zhruba na 5 %, tj. zhruba 3 800 EUR. Téměř polovina celopodnikového StPÚ po zavedení reformy SZP pochází z plateb na farmu. Regionální model by zlepšil podnikový výsledek za tržní plodiny při výlučném pěstování plodin vhodných pro kombajnovou sklizeň ve srovnání s podnikem pěstujícím cukrovku. Při úplném odpojení vychází celopodnikový StPÚ vyšší o 3,5 % (zhruba 2 800 EUR), při vázané prémii na KBTPM o 2 % (1 700 EUR). Dodatečné navýšení modulace o 8 p. b. by snížilo celopodnikový StPÚ v závislosti na variantě scénáře téměř o 4 %, resp. 3000 EUR.

Graf 11 - Celopodnikový StPÚ podniku se zaměřením na tržní plodiny, 120 ha o. p. před a po reformě SZP a při zvolených variantách v rámci Health Check bez produkce cukrovky

Analýza změn celopodnikového StPÚ podle variant agrárně politických opatření

Porovnání změn v celopodnikovém StPÚ po zavedení reformy SZP se situací před reformou SZP je shrnuto v tab. 3. Tabulka uvádí přehled celopodnikových StPÚ před a po reformě SZP za každý modelovaný podnik a zachycuje absolutní a relativní změnu výsledku ve vztahu k situaci před reformou SZP. Vychází toto pořadí relativních změn celopodnikového StPÚ:

- nárůst vyšší než 10 %: podnik s 30 dojnicemi; podnik s odchovem selat s 80 prasnicemi;
- nárůst méně než 10 %: podniky s 12 a 22 ks dojnic, výkrm 120 ks býků;
- snížení do 5 %: podnik se zaměřením na tržní plodiny se 120 ha o. p. a bez produkce cukrovky;
- snížení od 5 % do 10 %: všechny varianty podniků s chovem KBTPM;
- snížení větší než 10 %: výkrm 400 ks prasat; podnik se zaměřením na tržní plodiny se 120 ha o. p. a produkcí cukrovky.

Tab. 3 - Celopodnikový StPÚ před a po reformě SZP z roku 2003 podle zvolených modelových typů podniků (EUR)

Výrobní zaměření modelového podniku	Před reformou SZP	Po reformě SZP	Změny	
			absolutní (EUR)	relativní (%)
Chov dojnic, 12 ks	26 340	28 100	1 760	6,7
Biopodnik, 22 dojnic	48 927	52 304	3 371	6,9
Chov dojnic, 30 ks	59 558	67 234	7 676	12,9
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	20 509	18 867	-1 642	-8,0
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	24 783	22 372	-2 411	-9,7
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	22 161	20 164	-1 997	-9,0
Výkrm býků, 120 ks	58 222	63 566	5 344	9,2
Odchov selat, 80 prasnic	71 875	81 006	9 132	12,7
Výkrm prasat, 400 ks	46 186	41 421	-4 764	-10,3
Tržní plodiny, 120 ha o. p. včetně cukrovky	112 548	100 011	-12 537	-11,1
Tržní plodiny, 120 ha o. p. bez cukrovky	81 434	77 611	-3 823	-4,7

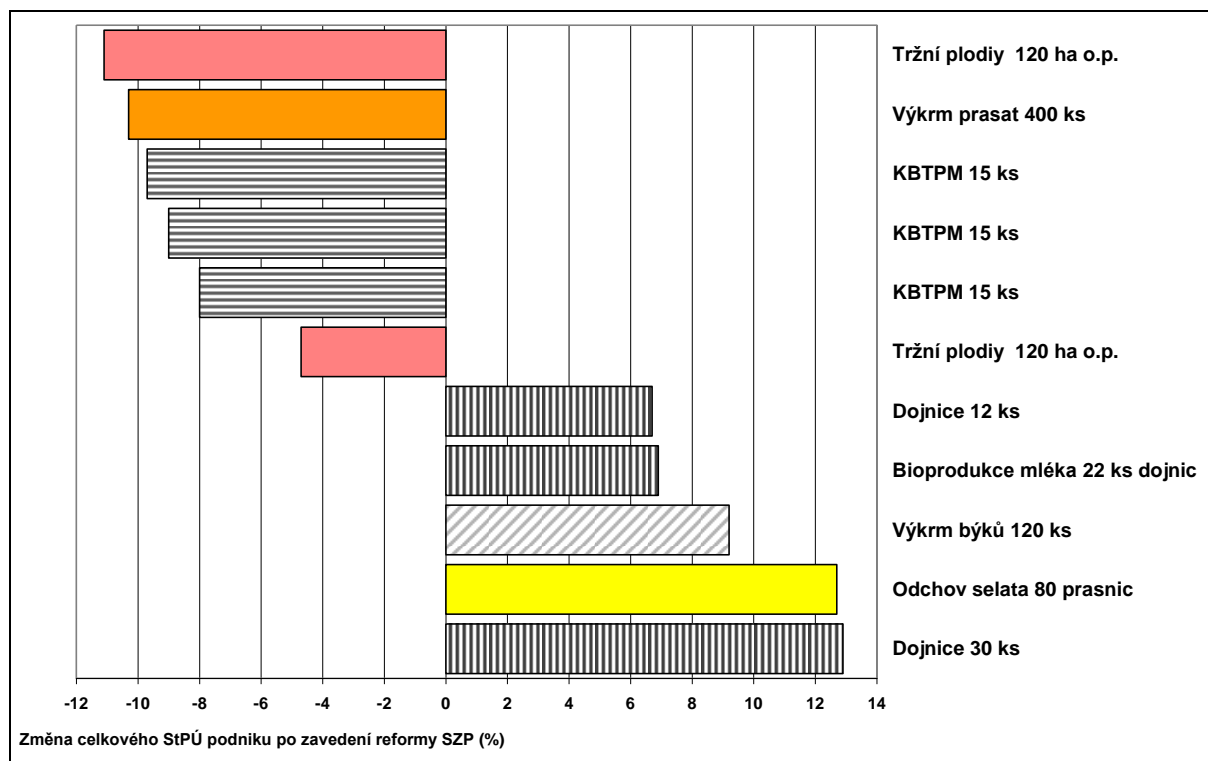
1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

Modelové podniky seřazené podle výše procentické změny celopodnikového StPÚ (viz graf 12) vykazují výrazné rozdíly.

Graf 12 - Změny celopodnikového StPÚ po zavedení reformy SZP v % ve vztahu k situaci před reformou podle zvolených modelových typů podniků

Váhu jednotlivých faktorů ovlivňujících úroveň celopodnikového StPÚ před a po reformě SZP znázorňuje tab. 4. Ceny výrobků se zvýšily v průměru u všech modelových

podniků s výjimkou podniku se zaměřením na výkrm prasat a podniku se zaměřením na tržní plodiny pěstujícího cukrovku. Nejvíce ze zvýšených cen profitoval podnik se zaměřením na výkrm býků. U podniků s chovem dojníc vedlo zvýšení kvóty (+1,76 %) jako důsledek reformy SZP ke zvýšení celopodnikového STPÚ od 167 EUR až na 582 EUR. Vyšší platby z 1. pilíře v důsledku reformy SZP vycházejí u podniku s chovem dojníc (prémie za mléko) a u podniku se zaměřením na tržní plodiny s cukrovkou (reforma SOT cukru). U všech ostatních podniků se snížily tyto platby v důsledku modulace (5 %). Prémie z 2. pilíře se snížily u všech podniků v důsledku vyplácení nižších plateb v rámci ŐPUL.

Tab. 4 - Faktory ovlivňující změnu celopodnikového STPÚ po zavedení reformy SZP ve srovnání se situací před reformou v třídění podle typů podniků (EUR)

Výrobní zaměření modelového podniku	Cena produktů	Navýšení kvót	Prémie z 1. pilíře	Prémie z 2. pilíře	Celkem
				(ŐPUL+ vyrovnávací příspěvek)	
Chov dojníc, 12 ks	1 270	167	1 865	-1 542	1 760
Biopodnik, 22 dojníc	1 826	285	3 660	-2 394	3 377
Chov dojníc, 30 ks	3 357	582	6 193	-2 457	7 676
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	150		-30	-1 762	-1 642
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	210		-30	-2 592	-2 411
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	210		-30	-2 177	-1 997
Výkrm býků, 120 ks	9 446		-1 714	-2 387	5 344
Odchov selat, 80 prasnic	12 250		-537	-2 582	9 132
Výkrm prasat, 400 ks	-1 646		-537	-2 582	-4 764
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁴⁾	-17 715		9 540	-4 363	-12 537
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁵⁾	5 243		-2 234	-6 832	-3 823

1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

4) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

5) Bez produkce cukrovky.

Relativní změny celopodnikového StPÚ po zavedení reformy SZP zachycuje tab. 5. Podniky s chovem dojníc zvýšily svůj celopodnikový StPÚ zejména v důsledku vyšších plateb uplatňovaných při reformě SOT (prémie za mléko) a v důsledku zvýšených cen. Oba efekty plně kompenzují snížení plateb z titulu „Programu rozvoje venkova“. U podniku s chovem KBTPM se snižuje StPÚ téměř výhradně v důsledku poklesu podpor vyplácených v rámci ŐPUL. Podniky s výkrmem býků a odchovem selat zlepšují svůj celopodnikový výsledek po zavedení reformy SZP především v důsledku výrazně vyšších cen za realizovanou produkci. U výkrmu prasat dochází jak k poklesu ceny finálního výrobků, tak i přímých plateb. Podnik se zaměřením na tržní plodiny včetně produkce cukrovky ztrácí hlavně v důsledku snížených cen cukrovky, které bylo jen zčásti kompenzováno vyššími platbami poskytovanými v rámci reformy tržního řádu. U tržních plodin bez cukrovky vycházejí po reformě SZP v průměru vyšší ceny finálních produktů, pokles přímých plateb je však větší než zmiňovaný cenový nárůst.

Tab. 5 - Faktory ovlivňující změnu celopodnikového STPÚ po zavedení reformy SZP ve srovnání se situací před reformou v třídění podle typů podniků (%)

Výrobní zaměření modelového podniku	Cena produktu	Navýšení kvót	Prémie z 1. pilíře	Prémie z 2. pilíře (ŮPUL+ vyrovnávací příspěvek)	Celkem
Chov dojnic, 12 ks	4,8	0,6	7,1	-5,9	6,7
Biopodnik, 22 dojnic	3,7	0,6	7,5	-4,9	6,9
Chov dojnic, 30 ks	5,6	1,0	10,4	-4,1	12,9
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	0,7		-0,1	-8,6	-8,0
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	0,8		-0,1	-10,5	-9,7
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	0,9		-0,1	-9,8	-9,0
Výkrm býků, 120 ks	16,2		-2,9	-4,1	9,2
Odchov selat, 80 prasnic	17,0		-0,7	-3,6	12,7
Výkrm prasat, 400 ks	-3,6		-1,2	-5,6	-10,3
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁴⁾	-15,7		8,5	-3,9	-11,1
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁵⁾	6,4		-2,7	-8,4	-4,7

1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

4) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

5) Bez produkce cukrovky.

Následující text shrnuje důsledky opatření Health Checku na hospodářské výsledky zemědělských podniků:

- Zavedení jednotné plošné platby v rámci regionálního modelu

Důsledky zavedení regionálního modelu s úplným odpojením plateb SOT uvádí tab. 6. Celopodnikový StPÚ se za tohoto předpokladu zvýší nejvíce u podniku s chovem KBTPM hospodařícím na 25 ha průměrně výnosných TTP (+5,1 %) a u podniku s tržními plodinami bez cukrovky (+3,6 %). Mírné nárůsty StPÚ zaznamenávají oba podniky zaměřené na chov prasat. K mírnějšímu poklesu celopodnikového StPÚ dochází u všech tří modelových podniků s chovem dojnic. Zhruba 4% pokles vychází pro podniky s KBTPM s oběma plošnými variantami a u podniku se zaměřením na tržní plodiny spolu s cukrovkou. Výrazné ztráty se značným odstupem vůči ostatním typům podniků byly zaznamenány u podniku specializovaného na výkrm býků (-27,4 %).

Tab. 6 - Změna celopodnikového StPÚ při použití regionálního modelu s úplným odpojením v třídění podle typů podniků

Výrobní zaměření modelového podniku	Historický model plateb na farmu	Regionální model s úplným odpojením	Změny	
			absolutní (EUR)	relativní (%)
Chov dojnic, 12 ks	28 100	27 583	-518	-1,8
Biopodnik, 22 dojnic	52 304	50 993	-1 311	-2,5
Chov dojnic, 30 ks	67 234	66 919	-315	-0,5
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	18 867	18 037	-830	-4,4
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	22 372	23 511	1 139	5,1
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	20 164	19 462	-702	-3,5
Výkrm býků, 120 ks	63 566	46 165	-17 401	-27,4
Odchov selat, 80 prasnic	81 006	81 888	882	1,1
Výkrm prasat, 400 ks	41 421	42 303	882	2,1
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁴⁾	100 011	95 669	-4 343	-4,3
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁵⁾	77 611	80 395	2 784	3,6

1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

4) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

5) Bez produkce cukrovky.

Tab. 7 vyčísluje důsledky zavedení regionálního modelu s vázanou podporou na KBTPM. Největší změny ve vztahu k tab. 6 se přirozeně týkají podniku s chovem KBTPM. V závislosti na zvolené variantě se zlepšuje celopodnikový StPÚ o 9 % až 14 %. Pro všechny ostatní podniky se zhoršuje celopodnikový StPÚ ve srovnání s regionálním modelem s úplným odpojením podpor.

Tab. 7 - Změna celopodnikového StPÚ při použití regionálního modelu se spojenou platbou na KBTPM v třídění podle typů podniků

Výrobní zaměření modelového podniku	Historický model plateb na farmu	Regionální model s úplným odpojením	Změny	
			absolutní (EUR)	relativní (%)
Chov dojnic, 12 ks	28 100	26 731	-1 370	-4,9
Biopodnik, 22 dojnic	52 304	49 642	-2 663	-5,1
Chov dojnic, 30 ks	67 234	65 810	-1 425	-2,1
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	18 867	20 522	1 655	8,8
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	22 372	25 531	3 159	14,1
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	20 164	21 875	1 711	8,5
Výkrm býků, 120 ks	63 566	45 815	-17 750	-27,9
Odchov selat, 80 prasnic	81 006	81 538	532	0,7
Výkrm prasat, 400 ks	41 421	41 953	532	1,3
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁴⁾	100 011	94 564	-5 447	-5,4
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁵⁾	77 611	79 291	1 680	2,2

1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

4) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

5) Bez produkce cukrovky.

- Důsledek navrhovaného zvýšení stupně modulace

Navýšení modulace o 8 p. se týká přirozeně těch podniků, které participují na vysokých podporách vyplácených v rámci 1. pilíře (viz tab. 8). K nim patří především podniky se

zaměřením na tržní plodiny a podniky s výkrmem býků. Na celopodnikovém StPÚ by po reformě SZP tyto podniky utrpěly ztrátu zhruba na úrovni 3 % (od 2 746 EUR až 3 346 EUR). Menší dopady modulace se týkají podniků s chovem dojnic a podniků s chovem KBTPM.

Tab. 8 - Změna celopodnikového StPÚ při navýšení modulace o 8 %

Výrobní zaměření modelového podniku	Celopodnikový StPÚ při		Změny	
	5% modulaci	13% modulaci	absolutní (EUR)	relativní (%)
Chov dojnic, 12 ks	28 100	28 100	0	0,0
Biopodnik, 22 dojnic	52 304	52 085	-220	-0,4
Chov dojnic, 30 ks	67 234	66 818	-416	-0,6
Chov KBTPM, 15 ks ¹⁾	18 867	18 854	-13	-0,1
Chov KBTPM, 15 ks ²⁾	20 164	20 151	-13	-0,1
Chov KBTPM, 15 ks ³⁾	22 372	22 358	-14	-0,1
Výkrm býků, 120 ks	63 566	61 430	-2 136	-3,4
Odchov selat, 80 prasnic	81 006	80 410	-596	-0,7
Výkrm prasat, 400 ks	41 421	40 825	-596	-1,4
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁴⁾	100 011	96 665	-3 346	-3,3
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ⁵⁾	77 611	74 865	-2 746	-3,5

Základnou celopodnikového StPÚ je situace po reformě SZP s modelem plateb na farmu.

1) 17 ha průměrně výnosných TTP.

2) 25 ha průměrně výnosných TTP.

3) 15 ha průměrně výnosných a 10 ha extenzivních TTP.

4) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

5) Bez produkce cukrovky.

- Důsledky zrušení opatření „uvedení půdy do klidu“ (set-aside)

Bude-li zrušena povinnost uvádět půdu do klidu, bude možné na plochách doposud uváděných do klidu pěstovat tržní plodiny, které přispějí k tvorbě příspěvku na úhradu. Tab. 9 uvádí změny ve výši celopodnikového StPÚ za podniky, které uváděly půdu do klidu, za předpokladu, že toto opatření bude zrušeno. Jako dodatečný příspěvek na úhradu vychází v závislosti na podniku zvýšení StPÚ mezi 1 623 EUR a 4 479 EUR. Měřeno na celkovému StPÚ tento dodatečný StPÚ povede v závislosti na typu podniku ke zvýšení celopodnikového StPÚ v rozmezí mezi 2 % až 6 %.

Tab. 9 - Změna celopodnikového StPÚ při zrušení nástroje "uvádění půdy do klidu"

Výrobní zaměření modelového podniku	Celopodnikový StPÚ		Změny	
	při platnosti opatření set-aside	bez set-aside	absolutní (EUR)	relativní (%)
Odchov selat, 80 prasnic	81 006	82 629	1 623	2,0
Výkrm prasat, 400 ks	41 421	43 044	1 623	3,9
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ¹⁾	100 011	104 394	4 383	4,4
Tržní plodiny, 120 ha o. p. ²⁾	77 611	82 090	4 479	5,8

Základnou celopodnikového StPÚ je situace po reformě SZP s modelem plateb na farmu.

1) S produkcí cukrovky (12 % o. p.)

2) Bez produkce cukrovky.

3.3 Diskuse k podnikovým modelovým propočtům

Předkládané modelové výpočty vycházejí z koncepce typizace podniků fyzických osob. Tato typizace umožňuje podnikovou analýzu s relativně vysokou obecnou platností. Výpočty umožňují výpovědi za typické podniky určitého výrobního zaměření, pokud v praxi převládá obdobná vybavenost faktory a výrobními technologiemi. Jako rozhodující podnikový ukazatel pro ekonomické hodnocení navrhovaných variant agrární politiky slouží celopodnikový standardní příspěvek na úhradu při stabilních fixních nákladech. Za platnosti této podmínky změně celopodnikového StPÚ odpovídá změna důchodu. Podstatným faktorem odpovídající interpretace výsledků je zvolený časový interval pro stanovení cen produktů pro období před reformou (2002-2004) ve srovnání s obdobím po reformě SZP (2005 - srpen 2007). Zejména v produkci mléka a u tržních plodin by byl výsledek po reformě SZP výrazně lepší, pokud by byl brán zřetel na ceny výrobků platné pro celý rok 2007.

Analýza zahrnuje dvě úrovně. Jednak se jedná o porovnání podnikových výsledků před a po reformě SZP. Při interpretaci zjištěných odchylek mezi oběma časovými intervaly šetření se neuvádí, že by byly jen důsledkem reformy SZP, protože ne všechny změny cen výrobků a přímých plateb vyplývají z přijatých reformních kroků. Např. významné změny na trzích s mlékem a obilovinami, zejména pak v průběhu roku 2007, iniciovaly zvýšení CZV. Toto zvýšení cen bylo reformou SZP ovlivněno jen málo. Nebo podpory vyplývající z environmentálního programu na období 2007-2013 se snížily, protože se změnila váhy jednotlivých programů v novém „Programu rozvoje venkova“.

Dále studie analyzuje důsledky možných opatření v rámci Health Checku na výsledky podniků. V zásadě se v Rakousku jedná o zavedení regionálního modelu s jednotnou platbou na plochu. Pro posouzení dopadu změn modelu plateb na výsledek podniku je podstatné, jak byla jednotná plošná platba stanovena. V této práci byla odlišena plošná platba na ornou půdu, na průměrně výnosné a na extenzivní TTP. Interpretace výsledků musí brát na tento způsob stanovení zřetel.

Rentabilita v zemědělství Rakouska se po zavedení reformy SZP vyvíjela různě v závislosti na sledovaném typu podniku. Nejpriznivější vývoj nastal u podniků se zaměřením na chov dojníc a výkrm býků, zlepšení v těchto obou typech podniků byla zčásti vyvolána změnami v rámci reformy SZP. Jedná se o zavedení platby za mléko nebo zvýšení cen u skotu vlivem poklesu minimální nabídky jako důsledku odpojení podpor vyplácených za chov skotu. Podniky s chovem KBTPM jen málo profitovaly z reformy SZP, musely unést ztráty na důchodech z titulu krácení prostředků v rámci environmentálního programu. Dopady reformy SZP na podniky s chovem prasat byly také velmi nevýrazné, změny celopodnikového StPÚ

vyplývaly z obvyklého kolísání cen. Podnik se zaměřením na tržní plodiny s cukrovkou vykázal jako důsledek reformy SOT cukru výrazné ztráty na důchodu. Pokud by se cenový vývoj tak, jak se prezentoval v roce 2007, udržel dlouhodobě, tyto nevýhody by mohly být kompenzovány zlepšením rentability plodin sklizených kombajny. Totéž platí pro tržní plodiny bez cukrovky, přičemž i při jen mírnějších cenových nárůstech (nejedná se o důsledky reformy SOT cukru) je možno očekávat zhruba shodný výsledek jako před reformou.

Přestavba modelu plateb na farmu na zde aplikovaný regionální model zlepšuje důchod podniků s chovem prasat, podniků zaměřených na tržní plodiny bez cukrovky a podniků s chovem KBTPM s odpovídajícím vybavením průměrně výnosnými TTP. Všeobecně lze odvodit, že podniky vybavené ornou půdou bez produkce cukrovky a podniky s chovem skotu s dostatečnou vybaveností půdou a s nízkou hustotou hospodářských zvířat profitují z jednotné plošné platby. Podniky se zaměřením na chov dojnic, výkrm skotu, na KBTPM s vysokou hustotou zvířat a podniky se zaměřením na tržní plodiny včetně produkce cukrovky by při přechodu na regionální model utrpěly ztráty na podporách, a tím i na důchodech. Největší ztrátu by utrpěly specializované podniky na výkrm skotu, protože se speciální platba na skot samčí populace rozředí na celou plochu určitého regionu. Obdobně nepříznivé výsledky vycházejí u podniků specializovaných na produkci mléka s vysokou vybaveností mléčnými kvótami v přepočtu na zemědělskou půdu a u podniků zaměřených na tržní plodiny s vysokým podílem cukrovky na orné půdě. V regionálním modelu s vázanými platbami na KBTPM by se výše platby, a tím i rentabilita podniků s chovem KBTPM ve srovnání s úplným odpojením výrazně zlepšily; u všech ostatních ale snížily. Dopady zvýšení sazby modulace na výsledky podniků závisí na objemu plateb a dotýkají se podniků rozdílně. Téměř nedotčeny jsou menší podniky, protože lze vycházet z toho, že i při zvýšení modulace se jich toto opatření netýká, pokud podpory nepřesáhnou limit 5 000 EUR. Silnější krácení premií by měly očekávat podniky zaměřené na výkrm skotu a na tržní plodiny. Zrušení opatření „uvádění půdy do klidu“ umožňuje podnikům s ornou půdou podstatně zlepšit své hospodářské výsledky. Dopad daného opatření v neposlední řadě závisí také na cenovém vývoji u pěstovaných tržních plodin.

*Zpracovali: Ing. J. Kraus, CSc.
Ing. E. Dyková, CSc.*